

V Bruselu dne **XXX**
[...](2019) **XXX** draft

SDĚLENÍ KOMISE

Návrh sdělení Komise o navrácení protiprávních a neslučitelných státních podpor

SDĚLENÍ KOMISE

Návrh sdělení Komise o navracení protiprávních a neslučitelných státních podpor

Obsah

1.	ÚVOD	3
2.	OBECNÉ ZÁSADY	4
2.1	Účel a rozsah navracení podpory	5
2.2	Zásada loajální spolupráce	5
2.2.1	Obecná zásada	5
2.2.2	Zásada vztahující se na sdílení informací	6
2.3	Povinnost navracení	6
2.4	Omezení týkající se povinnosti navracení	7
2.4.1	Obecné zásady práva Unie	7
2.4.1.1	Zásada právní jistoty	7
2.4.1.2	Zásada ochrany legitimního očekávání	8
2.4.1.3	Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené	10
2.4.2	Promlčecí lhůta	10
2.4.3	Absolutní nemožnost navracení podpory	11
2.5	Použití vnitrostátních právních předpisů a okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise o navracení	13
3.	PŘÍSLUŠNÉ ÚLOHY KOMISE A DOTYČNÉHO ČLENSKÉHO STÁTU	13
3.1	Úloha Komise	13
3.2	Úloha členského státu	14
4.	PROVEDENÍ ROZHODNUTÍ O NAVRÁCENÍ	14
4.1	Žádost o prodloužení lhůty pro provedení rozhodnutí	15
4.2	Zahajovací schůzka	16
4.3	Určení příjemců, kteří musí podporu vrátit	16
4.3.1	Určení příjemce podpory, který patří do skupiny podniků	16
4.3.2	Rozšíření inkasního příkazu; hospodářská kontinuita	17
4.3.2.1	Převod aktiv	17
4.3.2.2	Převod akcií	18
4.3.2.3	Fúze a jiné reorganizace podniků	18
4.3.3	Příjemci podpory v případě daňových opatření	18
4.4	Vyčíslení částky, která má být navracena	19
4.4.1	Daňová opatření	20

4.4.2	Výpočet úroků splatných při navrácení.....	20
4.5	Doručování inkasních příkazů.....	21
4.6	Předběžné provedení rozhodnutí o navrácení	21
4.7	Alternativní způsoby navrácení podpory	22
4.8	Insolvenční řízení	23
4.9	Předběžné a konečné uzavření řízení o navrácení podpory	25
5.	SPORY PROJEDNÁVANÉ U VNITROSTÁTNÍCH SOUDŮ.....	25
6.	DŮSLEDKY NEPROVEDENÍ ROZHODNUTÍ KOMISE O NAVRÁCENÍ PODPORY	26
6.1	Řízení o nesplnění povinnosti	26
6.1.1	Řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU	26
6.1.2	Řízení podle čl. 260 odst. 2 SFEU	28
6.2	Rozsudek ve věci Degendorf	29
7.	ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ.....	29

1. Úvod

1. Od roku 2012 provádí Evropská komise (dále jen „Komise“) program modernizace státní podpory¹. V rámci tohoto programu modernizace Komise zjednodušila a upevnila řadu pokynů. Balíček právních předpisů posílil odpovědnost členských států a zvýšil spolupráci mezi Komisí a členskými státy v oblasti prosazování pravidel státní podpory. V důsledku toho poskytují členské státy více podpor bez předchozí kontroly ze strany Komise². Komise posílila následné monitorování s cílem zajistit, aby členské státy odstranily narušení hospodářské soutěže tím, že zajistí navrácení podpory, která byla vyplacena v rozporu s pravidly státní podpory.
2. Toto sdělení má objasnit pravidla a postupy, jimiž se navrácení státní podpory řídí, a způsob, jakým Komise spolupracuje s členskými státy s cílem zajistit splnění jejich povinností podle práva Unie. Je určeno orgánům členských států, jež jsou pověřeny provedením rozhodnutí, kterým Komise nařídila navrácení státní podpory (dále jen „rozhodnutí o navrácení“).
3. V roce 1973 Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) poprvé konstatoval, že Komise má pravomoc rozhodnout o tom, že členský stát musí změnit nebo zrušit státní podporu, která byla shledána neslučitelnou s vnitřním trhem, a požadovat vrácení této podpory³. V roce 1983⁴ Komise členským státům sdělila, že se rozhodla využít všechna opatření, která má k dispozici, aby zajistila plnění povinností ze strany členských států podle nynějšího ustanovení čl. 108 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie („SFEU“), včetně požadavku získat zpět podporu, která byla poskytnuta v rozporu s pravidly Unie pro státní podporu.
4. Ve druhé polovině 80. let a v 90. letech minulého století začala Komise systematictěji nařizovat, aby členské státy získaly zpět neslučitelnou podporu. V roce 1999 zavedlo nařízení Rady (ES) č. 659/1999⁵, které je nyní nahrazeno nařízením Rady (EU) 2015/1589⁶ (dále jen „procesní nařízení“), základní pravidla pro navrácení. Podrobnější prováděcí ustanovení byla stanovena v nařízení Komise (ES) č. 794/2004⁷ (dále jen „prováděcí nařízení“).
5. V roce 2007 objasnila Komise svou politiku a praxi v oznámení nazvaném „Cesta k účinnému provádění rozhodnutí Komise, jimiž se členským státům nařizuje zajistit navrácení protiprávní a neslučitelné podpory“ (dále jen „oznámení o navrácení podpory z roku 2007“)⁸.

¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Modernizace státní podpory v EU, COM(2012) 209 final.

² Podle srovnávacího přehledu státních podpor z roku 2018 bylo od roku 2015 více než 96 % nově zavedených opatření, pro něž byly nahlášeny výdaje, vyňato z předchozí kontroly Komise. Viz http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html

³ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 1973 ve věci Komise v. Německo („Kohlegesetz“), C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, bod 13.

⁴ Sdělení Komise, Úř. věst. C 318, 24.11.1983, s. 3.

⁵ Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES, Úř. věst. L 83, 27.3.1999, s. 1.

⁶ Nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie (kodifikované znění), Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 9.

⁷ Nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES, Úř. věst. L 140, 30.4.2004, s. 1.

⁸ Úř. věst. C 272, 15.11.2007, s. 4.

6. Od té doby se praxe Komise a judikatura soudů Unie dále vyvíjely. Toto sdělení tento vývoj objasňuje a nahrazuje oznámení o navrácení podpory z roku 2007.
7. Toto sdělení nezakládá ani nemění práva nebo povinnosti v porovnání s právy a povinnostmi stanovenými ve Smlouvě o fungování Evropské unie, procesním nařízení a prováděcím nařízení, jak je vykládají soudy Unie.

2. OBECNÉ ZÁSADY

8. Smlouva o fungování Evropské unie („SFEU“)⁹ brání členským státům v poskytování finančních výhod podnikům způsobem, který by mohl narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu. Podle čl. 107 odst. 1 SFEU nejsou státní podpory slučitelné s vnitřním trhem, ledaže spadají do kategorií výjimek stanovených v odstavcích 2 a 3 zmíněného článku. V článku 93, čl. 106 odst. 2 a čl. 108 odst. 2 a 4 SFEU jsou rovněž stanoveny podmínky, za nichž státní podpory jsou nebo mohou být považovány za slučitelné s vnitřním trhem.
9. Podle čl. 108 odst. 2 SFEU má Komise výlučnou pravomoc posuzovat slučitelnost opatření podpory s vnitřním trhem¹⁰. Posouzení Komise podléhá přezkoumání Soudním dvorem a Tribunálem (dále společně jen „soudy Unie“)¹¹.
10. V čl. 108 odst. 3 SFEU je stanoveno, že každý členský stát musí Komisi předem oznámit veškeré záměry týkající se poskytnutí či úpravy podpory. Zakazuje členským státům navrhované opatření podpory provést, dokud Komise nepřijme konečné rozhodnutí o jeho slučitelnosti s vnitřním trhem (tzv. „povinnost zdržet se jednání“).
11. Veškerá nová opatření¹² podpory provedená bez oznámení Komisi nebo před jejím schválením jsou protiprávní¹³. Jelikož má povinnost zdržet se jednání přímý účinek¹⁴, vnitrostátní soudy musí z protiprávnosti podpory vyvodit všechny důsledky. Dotyčný členský stát musí v zásadě zejména ukončit provádění opatření a v případě, že již bylo provedeno, musí nařídít navrácení podpory, pokud neexistují výjimečné okolnosti¹⁵. Komise musí neslučitelnost protiprávní podpory s vnitřním trhem zjistit předtím, než nařídí její navrácení¹⁶.

⁹ Úř. věst. C 202, 7.6.2016, s. 47.

¹⁰ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991 ve věci *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a další v. Francie („Saumon“)*, C-354/90, ECLI:EU:C:1991:440, bod 14; rozsudek Soudního dvora ze dne 15. prosince 2005 ve věci *Unicredito Italiano*, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, bod 42.

¹¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011 ve věci *Residex Capital IV*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, bod 27.

¹² Viz čl. 1 písm. c) nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie (kodifikované znění), Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 9.

¹³ Podle článku 109 a čl. 108 odst. 4 SFEU mohou být některé kategorie státní podpory osvobozeny od povinnosti týkající se oznámení Komisi podle tzv. „nařízení o výjimkách“. V čl. 108 odst. 2 SFEU je stanoven rovněž mimořádný a zvláštní případ, kdy může Rada rozhodnout, že podpora je slučitelná s vnitřním trhem. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 4. prosince 2013 ve věci *Komise v. Rada*, C-117/10, ECLI:EU:C:2013:786, bod 51.

¹⁴ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991 ve věci *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a další v. Francie („Saumon“)*, C-354/90, ECLI:EU:C:1991:440, bod 11; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 2013 ve věci *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:755, bod 29.

¹⁵ Za tímto účelem viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996 ve věci *SFEI a další*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, body 68–71. Další informace o úloze vnitrostátních soudů při prosazování

12. Ačkoliv SFEU neobsahuje výslovné ustanovení o navrácení státní podpory, Soudní dvůr rozhodl, že navrácení je nezbytným důsledkem obecného zákazu státních podpor stanoveného v čl. 107 odst. 1 SFEU a chrání účinnost povinnosti zdržet se jednání zakotvené v čl. 108 odst. 3 SFEU¹⁷.
13. Soudy Unie následně vydaly další pokyny ohledně rozsahu povinnosti navrácení podpory a způsobu jejího splnění. Pravidla a postupy uvedené v procesním nařízení a v prováděcím nařízení vycházejí z této judikatury.

2.1 Účel a rozsah navrácení podpory

14. Účelem navrácení podpory je obnovení situace, která existovala na vnitřním trhu před jejím vyplacením¹⁸. Vracením podpory její příjemce ve skutečnosti ztrácí výhodu, kterou měl na trhu ve vztahu ke svým konkurentům¹⁹. Aby se vyloučilo zvýhodnění související s protiprávní podporou, je nutno z částek protiprávně poskytnuté podpory rovněž zaplatit úroky (dále jen „úroky splatné při navrácení“). Uhrazením úroků splatných při navrácení ztrácí příjemce podpory rovněž finanční výhodu vyplývající z poskytnutí dotyčné podpory zdarma, a to ode dne, kdy byla příjemci dána k dispozici, do dne jejího navrácení²⁰.
15. V čl. 16 odst. 1 procesního nařízení se vyžaduje, aby Komise nařídila navrácení protiprávní a neslučitelné podpory, pokud to není v rozporu s obecnými zásadami práva Unie. Komise nařídí členskému státu, aby zajistil navrácení podpory, prostřednictvím rozhodnutí o navrácení.
16. V čl. 16 odst. 2 procesního nařízení je stanoveno, že podpora musí být navracena spolu s úroky vzniklými do dne jejího skutečného navrácení; v prováděcím nařízení je stanoven způsob výpočtu úroků splatných při navrácení (viz oddíl 4.4.2).
17. V čl. 16 odst. 3 procesního nařízení je rovněž uvedeno, že „navrácení se provede bezodkladně a v souladu s postupy vnitrostátního práva dotyčného členského státu za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise“.

2.2 Zásada loajální spolupráce

2.2.1 Obecná zásada

18. V čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii²¹ (dále jen „Smlouva o EU“) se vyžaduje, aby členské státy usnadňovaly Unii plnění jejích úkolů. Podle zásady loajální spolupráce si musí být Unie a členské státy vzájemně nápomocny při plnění těchto úkolů za účelem dosažení cílů Unie.

pravidel státní podpory viz oznámení Komise o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy, Úř. věst. C 85, 9.4.2009, s. 1, nebo jeho následná revidovaná znění.

¹⁶ Soudní dvůr objasnil, že Komise nemůže požadovat navrácení protiprávní podpory, aniž by nejprve přezkoumala slučitelnost podpory s vnitřním trhem v rámci řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Za tímto účelem viz rozsudek Soudního dvora ze dne 14. února 1990 ve věci Francie v. Komise („Boussac“), C-301/87, ECLI:EU:C:1990:67, body 9, 10–22. To nevylučuje možnost, aby Komise ve zvláštních případech vydala příkaz k navrácení podpory, viz bod 25.

¹⁷ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. prosince 1973 ve věci Lorenz GmbH v. Bundesrepublik Deutschland a další, C-120/73, ECLI:EU:C:1973:152, body 3 a 4.

¹⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. prosince 2012 ve věci Komise v. Španělsko („Magesfa II“), C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, bod 105.

¹⁹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 4. dubna 1995 ve věci Komise v. Itálie („Alfa Romeo“), C-348/93, ECLI:EU:C:1995:95, bod 27.

²⁰ Viz rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 8. června 1995 ve věci Siemens v. Komise, T-459/93, ECLI:EU:T:1995:100, body 97–101.

²¹ Úř. věst. C 202, 7.6.2016, s. 13.

19. Tato zásada, která je použitelná ve všech vztazích mezi Komisí a členskými státy, je obzvláště důležitá pro politiku navrácení státní podpory²².
20. Komise a členské státy musí spolupracovat v dobré víře ve všech fázích řízení o státní podpoře, zejména během šetření podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Náležitá spolupráce již během šetření případně umožní snazší a rychlejší provedení rozhodnutí o navrácení.

2.2.2 Zásada vztahující se na sdílení informací

21. Členský stát, jehož se rozhodnutí o navrácení týká, musí podávat Komisi pravidelně zprávy o jeho provádění. Tato spolupráce umožňuje Komisi posoudit řádné provedení rozhodnutí o navrácení a lépe určit případnou potřebu pomoci.
22. Komise může zejména členskému státu předat příklady tabulkových dokumentů pro poskytnutí informací o příjemcích podpory a o částkách podpory. Komise může poskytnout rovněž simulace výpočtů podpory, která má být navracena, podle vzorců nebo metodik stanovených v příslušném rozhodnutí o navrácení.
23. Komise může v této souvislosti rozvést podrobněji požadavky na dokazování a druh důkazů, které se od členského státu vyžadují mimo jiné k určení totožnosti příjemců podpory, výše podpory, která má být navracena, a částek, jež byly skutečně získány zpět. Komise může poskytnout rovněž příklady smluv o úschově (viz bod 117).

2.3 Povinnost navrácení

24. Navrácení státní podpory nepředstavuje sankci²³, nýbrž logický důsledek zjištění, že se jedná o protiprávní podporu²⁴, a nemůže záviset na tom, v jaké formě byla podpora poskytnuta²⁵. Navrácení proto nelze považovat za nepřiměřené opatření ve vztahu k cílům SFEU v oblasti státních podpor²⁶, ani za bezdůvodné obohacení dotyčného členského státu, jelikož pouze zajišťuje navrácení částky, která neměla být příjemci vyplacena²⁷.
25. Podle čl. 13 odst. 2 procesního nařízení může Komise využít svou rozhodovací pravomoc a vydat příkaz k navrácení podpory již během šetření dotyčných opatření podpory – tj. před přijetím konečného rozhodnutí o slučitelnosti opatření podpory s vnitřním trhem –, je-li splněna řada kumulativních kritérií²⁸.
26. V případě přijetí rozhodnutí, v němž se konstatuje, že podpora není slučitelná s vnitřním trhem („záporné rozhodnutí“), nemá Komise naopak žádný prostor pro uvážení a musí nařídít navrácení podpory²⁹, není-li to v rozporu s obecnými

²² Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014 ve věci Komise v. Německo („Birria Gruppe“), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, body 51 a 56.

²³ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. června 1999 ve věci Belgie v. Komise („režim Maribel bis/ter“), C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, bod 65.

²⁴ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2016 ve věci Komise v. Aer Lingus, C-164/15 P a C-165/15 P, ECLI:EU:C:2016:990, body 114 a 116.

²⁵ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. září 2015 ve věci Komise v. Itálie („Venice a Chioggia II“), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, bod 41.

²⁶ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. března 1990 ve věci Belgie v. Komise („Tubemeuse“), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, bod 66.

²⁷ Viz rozsudek Tribunálu ze dne 1. března 2017 ve věci SNCM v. Komise, T-454/13, ECLI:EU:T:2017:134, bod 269.

²⁸ Procesní nařízení stanoví s ohledem na vydání inkasního příkazu Komisí kumulativní, přísné požadavky.

²⁹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 2002 ve věci Itálie v. Komise („opatření na podporu zaměstnanosti I“), C-310/99, ECLI:EU:C:2002:143, bod 99.

zásadami práva Unie. Jakmile proto Komise zjistí, že opatření podpory je protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, nemusí při nařízení jejího navrácení uvádět další důvody³⁰.

27. Bez ohledu na zdroj povinnosti navrácení, ať je to inkasní příkaz, nebo rozhodnutí o navrácení, musí dotyčný členský stát zajistit v souladu s čl. 16 odst. 2 a 3 procesního nařízení účinné a bezodkladné navrácení podpory. Opatření přijatá členským státem nesmí být zaměřena pouze na okamžité a účinné provedení rozhodnutí o navrácení podpory, nýbrž musí skutečně dosáhnout jejího navrácení³¹.

2.4 Omezení týkající se povinnosti navrácení

2.4.1 Obecné zásady práva Unie

28. V souladu s judikaturou soudů Unie a čl. 16 odst. 1 procesního nařízení Komise navrácení státní podpory nevyžaduje, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami práva Unie.
29. Smlouva o EU ani SFEU neurčují ani neuvádějí obecné zásady práva Unie; soudy Unie je místo toho odvozují z obecných zásad, které jsou společné právním řádům členských států.
30. Ačkoliv tyto zásady představují inspiraci pro celý právní rámec Unie, v souvislosti s politikou navrácení státní podpory podléhají restriktivnímu výkladu. Proto nelze přijmout obecná tvrzení ohledně údajného porušení obecných zásad práva Unie.

2.4.1.1 Zásada právní jistoty

31. Zásada právní jistoty vyžaduje, aby právní normy byly jasné, přesné a s předvídatelnými účinky, aby se dotčené osoby mohly orientovat v právních stavech a vztazích, které vyplývají z unijního právního řádu³². Členským státům a příjemcům podpory je proto v případě porušení zásady právní jistoty poskytnuta ochrana před inkasním příkazem.
32. Soudy Unie uplatňují striktní výklad zásady právní jistoty a uznávají omezení navrácení podpory za výjimečných okolností, které je třeba posoudit v každém jednotlivém případě.
33. Pokud byla státní podpora poskytnuta v rozporu s povinností zdržet se jednání, není zpoždění ze strany Komise při výkonu jejích kontrolních pravomocí a při nařízení navrácení podpory zpravidla dostatečným právním důvodem pro omezení či vyloučení jejího navrácení³³.

³⁰ Viz rozsudek Tribunálu ze dne 20. září 2011 ve věci Regione autonoma della Sardegna a další v. Komise, T-394/08, T-408/08, T-453/08 a T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, bod 152.

³¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 29. března 2012 ve věci Komise v. Itálie („hotelové podniky na Sardinii“), C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182, bod 35.

³² Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 15. února 1996 ve věci Duff a další, C-63/93, ECLI:EU:C:1996:51, bod 20.

³³ Zásada právní jistoty brání Komisi v tom, aby neomezeně oddalovala výkon svých pravomocí. Soudní dvůr však konstatoval, že „zpoždění ze strany Komise při výkonu jejích kontrolních pravomocí a při nařízení navrácení této podpory [vede] k protiprávnosti tohoto rozhodnutí o navrácení pouze ve výjimečných případech, kdy Komise zůstala zjevně nečinná a jasně porušila svou povinnost řádné péče“: viz rozsudek Soudního dvora ze dne 22. dubna 2008 ve věci Komise v. Salzgitter, C-408/04 P, ECLI:EU:C:2008:236, bod 106. Ve věci GIE Fiscaux Komise rozhodla, že vzhledem ke zvláštní kombinaci výjimečných okolností v tomto případě musí být navrácení omezeno na podporu poskytnutou po dni vydání rozhodnutí Komise o zahájení formálního vyšetřovacího řízení podle

34. Zásady přednosti a účinnosti práva Unie navíc znamenají, že se členské státy a příjemci podpory nemohou dovolávat zásady právní jistoty za účelem omezení navrácení podpory v případě údajného rozporu mezi vnitrostátním právem a právem Unie. Právo Unie má přednost a vnitrostátní předpisy musí zůstat nepoužity nebo se musí vykládat způsobem, který chrání účinnost práva Unie³⁴.
35. Podle práva některých členských států se po rozhodnutí Komise o navrácení podpory právní základ opatření podpory stane neplatným ode dne jeho přijetí. Vzhledem k zásadě účinnosti nemůže takovéto ustanovení podle vnitrostátního práva ovlivnit zákonnost rozhodnutí Komise a povinnost navrácení. Navrácení podpory nemůže záviset na důsledcích nedodržení povinnosti zdržet se jednání podle vnitrostátního práva³⁵.

2.4.1.2 Zásada ochrany legitimního očekávání

36. Zásada ochrany legitimního očekávání³⁶ je logickým důsledkem zásady právní jistoty a soudy Unie je uplatňují společně. Tato zásada se týká všech osob, které mohou mít odůvodněná a podložená očekávání, jelikož jim příslušné orgány Unie poskytly přesná, nepodmíněná a shodující se ujištění. Toto ujištění musí být poskytnuta v souladu s platnými pravidly³⁷. Tato zásada tak chrání oprávněná očekávání členských států a příjemců podpory, že Komise navrácení podpory nenařídí.
37. Vzhledem k závazné povaze čl. 108 odst. 3 SFEU nemůže členský stát, jehož orgány poskytly podporu v rozporu s povinností zdržet se jednání, tvrdit, že toto porušení vytváří u příjemce legitimní očekávání, že podpora nebude muset být navracena. V opačném případě by články 107 a 108 SFEU byly zbaveny jakéhokoli účinku³⁸.
38. V případě porušení povinnosti zdržet se jednání nemůže příjemce podpory obdobně tvrdit, že legitimně očekával, že podpora byla poskytnuta legálně, pokud neplatí výjimečné okolnosti³⁹. S řádnou péčí postupující hospodářský subjekt by měl být

článku 6 procesního nařízení, a to za účelem ochrany zásady právní jistoty. Viz rozhodnutí Komise ze dne 20. prosince 2006 o režimu podpor, které poskytla Francie podle článku 39 CA Obecného daňového zákoníku – státní podpora C 46/2004 (ex NN 65/2004), Úř. věst. L 112, 30.4.2007, s. 41.

³⁴ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 2006 ve věci Komise v. Francie („Scott“), C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, body 50–53.

³⁵ Viz rozsudek Tribunálu ze dne 7. října 2010 ve věci DHL Aviation a DHL Hub Leipzig v. Komise, T-452/08, ECLI:EU:T:2010:427, body 34 a 41.

³⁶ Co se týká zásady ochrany legitimního očekávání, viz rozsudek Soudního dvora ze dne 20. září 1990 ve věci Komise v. Německo, C-5/89, ECLI:EU:C:1990:320, body 13 a 14.

³⁷ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 24. března 2011 ve věci ISD Polska a další v. Komise, C-369/09 P, ECLI:EU:C:2011:175, bod 123; rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 2010 ve věci Kahla Thüringen Porzellan v. Komise, C-537/08 P, ECLI:EU:C:2010:769, bod 63; rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 2008 ve věci Masdar (UK) v. Komise, C-47/07 P, ECLI:EU:C:2008:726, body 34 a 81.

³⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. června 2011 ve věci Diputación Foral de Vizcaya a další v. Komise, C-465/09 P až C-470/09 P, ECLI:EU:C:2011:372, bod 150.

³⁹ Soudní dvůr uznal existenci legitimního očekávání příjemce podpory pouze jednou, a to v rozsudku ve věci RSV. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 24. listopadu 1987 ve věci RSV v. Komise, C-223/85, ECLI:EU:C:1987:502. Soudy Unie však zdůraznily výjimečnou povahu tohoto případu a odmítly rozšířit ochranu legitimního očekávání nad rámec výjimečné situace, která byla zjištěna ve věci RSV; viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 14. ledna 2004 ve věci Fleuren Compost v. Komise, T-109/01, ECLI:EU:T:2004:4, body 145–148 a rozsudek Soudního dvora ze dne 29. dubna 2004 ve věci Itálie v. Komise, C-298/00 P, ECLI:EU:C:2004:240, bod 90.

schopen určit, zda byla podpora řádně schválena Komisí⁴⁰. Tato zásada se vztahuje i na malé podniky⁴¹.

39. Soudy Unie určily řadu situací, které nevedou k legitimnímu očekávání, a které tudíž nemohou omezit či vyloučit navrácení dotyčné podpory. Legitimní očekávání nemohou být založena mimo jiné na:

- mlčení Komise ohledně oznámeného opatření podpory⁴²,
- tom, že Komise zjevně nereaguje na opatření podpory, které nebylo oznámeno⁴³,
- přijetí rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení podle článku 6 procesního nařízení, v němž Komise provede pouze předběžné posouzení dotyčných opatření podpory, jelikož příjemce podpory nemůže zakládat legitimní očekávání na předběžném rozhodnutí⁴⁴,
- nepřijetí opatření ze strany Komise po poměrně dlouhou dobu⁴⁵,
- dřívějším rozhodnutí Komise⁴⁶,
- přijetí několika po sobě následujících rozhodnutí Komise povolujících udělení podpory, která následně soudy Unie zruší⁴⁷,
- návrhu rozhodnutí Komise předloženém Radě⁴⁸.

⁴⁰ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 1997 ve věci Land Rheinland-Pfalz v. Alcan Deutschland, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, bod 25.

⁴¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 29. dubna 2004 ve věci Itálie v. Komise, C-298/00 P, ECLI:EU:C:2004:240, bod 88.

⁴² Viz rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 30. listopadu 2009 ve věci Francie v. Komise, T-427/04 a T-17/05, ECLI:EU:T:2009:474, bod 261.

⁴³ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011 ve věci France Télécom v. Komise, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, body 58–60.

⁴⁴ Viz rozsudek Tribunálu ze dne 27. února 2013 ve věci Nitrogénművek Vegyipari v. Komise, T-387/11, ECLI:EU:T:2013:98, bod 121; rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 25. března 2009 ve věci Alcoa Trasformazioni v. Komise, T-332/06, ECLI:EU:T:2009:79, bod 61.

⁴⁵ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 28. července 2011 ve věci Diputación Foral de Vizcaya a další v. Komise, C-471/09 P až C-473/09 P, ECLI:EU:C:2011:521, body 64–65, 68, 75–77.

⁴⁶ Dřívější rozhodnutí o tom, že určité opatření nepředstavuje státní podporu nebo že určité opatření státní podpory je slučitelné s vnitřním trhem, je třeba považovat důsledně za rozhodnutí vztahující se na konkrétní skutečnosti a okolnosti daného případu. Každý případ je třeba posoudit podle jeho podstaty. Soudní dvůr tak například rozhodl, že dřívější rozhodnutí prohlašující určité opatření za opatření nepředstavující státní podporu s omezenou časovou působností a na základě okolností existujících v daném okamžiku nemůže zakládat legitimní očekávání ohledně budoucího posouzení povahy obdobného opatření z hlediska státní podpory. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. července 2011 ve věci Alcoa Trasformazioni v. Komise, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, body 72–75. Jiná situace nastává, pokud Komise své hodnocení opatření změnila pouze z důvodu důslednějšího použití pravidel Smlouvy v oblasti státních podpor. V tomto případě Soudní dvůr dospěl k závěru, že příjemci podpory mohli očekávat, že rozhodnutí Komise měnící dřívější posouzení jim poskytne nezbytný čas za účelem účinného zohlednění takové změny posouzení, a měli tudíž prospěch z ochrany legitimního očekávání. Za tímto účelem viz rozsudek Soudního dvora ze dne 22. června 2006 ve věci Belgie v. Komise („Forum 187“), C-182/03 a C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, bod 71.

⁴⁷ V rozsudku ve věci CELF II Soudní dvůr konstatoval, že neobvyklý sled zrušení v zásadě odráží složitost případu a ani zdaleka nemůže vyvolat legitimní očekávání, spíše se zdá, že může vyvolat pochybnosti příjemce o slučitelnosti sporné podpory. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. března 2010 ve věci CELF a ministre de la Culture et de la Communication („CELF II“), C-1/09, ECLI:EU:C:2010:136, body 51–52 a 55.

⁴⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 24. března 2011 ve věci ISD Polska a další v. Komise, C-369/09 P, ECLI:EU:C:2011:175, bod 124.

2.4.1.3 Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené

40. Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené stanoví, že „soudní rozhodnutí, která se po vyčerpání možných procesních prostředků nebo po uplynutí lhůt stanovených pro tyto procesní prostředky stala konečnými, již [nemohou] být zpochybněna“⁴⁹.
41. Navzdory významu této zásady jak v právním řádu Evropské unie, tak i v právních systémech členských států⁵⁰ nemůže její uplatňování oslabovat přednost a účinnost práva Unie. Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené proto nemůže vyloučit navrácení státní podpory⁵¹.
42. Podle zásady přednosti práva Unie mají pravidla Unie pro státní podporu přednost před protichůdnými vnitrostátními právními předpisy, jež musí zůstat nepoužity. Totéž platí pro pravomocná soudní rozhodnutí, která tyto právní předpisy používají nebo vykládají.
43. Co se týká konkrétně protiprávní podpory, ačkoli pravidla provádějící zásadu překážky věci pravomocně rozsouzené jsou v souladu se zásadou procesní autonomie záležitostí právního systému každého členského státu, nemohou pravomocné rozhodnutí vnitrostátního soudu učinit překážkou pro vyvození nezbytných důsledků z porušení povinnosti zdržet se jednání⁵².

2.4.2 Promlčecí lhůta

44. V čl. 17 odst. 1 procesního nařízení je stanoveno, že pravomoci Komise ve věci navrácení podpory podléhají promlčecí lhůtě deseti let (dále jen „promlčecí lhůta“).
45. Podle čl. 17 odst. 2 procesního nařízení promlčecí lhůta počíná dnem, kdy je protiprávní podpora udělena příjemci⁵³ buď jako jednotlivá podpora, nebo v rámci režimu podpory⁵⁴. V případě režimu podpory nezačíná promlčecí lhůta běžet dnem, k němuž byl přijat jeho právní základ, nýbrž ode dne poskytnutí jednotlivé podpory na základě tohoto režimu⁵⁵.
46. Datum poskytnutí podpory závisí na povaze dotyčné podpory. U víceletého režimu zahrnujícího platby nebo jiné finanční výhody poskytované pravidelně se může datum přijetí právního základu režimu podpory a datum, k němuž je dotčeným podnikům skutečně poskytnuta podpora, z časového hlediska významně lišit. V takovém případě musí být pro účely stanovení promlčecí lhůty podpora považována za poskytnutou příjemci teprve v okamžiku, kdy je mu skutečně dána k dispozici.

⁴⁹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 22. prosince 2010 ve věci Komise v. Slovensko („Frucona Košice“), C-507/08, ECLI:EU:C:2010:802, bod 59.

⁵⁰ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 24. ledna 2013 ve věci Komise v. Španělsko („Magefesa“), C-529/09, ECLI:EU:C:2013:31, bod 64.

⁵¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2007 ve věci Lucchini, C-119/05, ECLI:EU:C:2007:434, body 61–63; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015 ve věci Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, bod 45.

⁵² Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2015 ve věci Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, bod 40.

⁵³ Rozsudek Tribunálu ze dne 25. ledna 2018 ve věci BSCA v. Komise, T-818/14, ECLI:EU:T:2018:33, bod 72.

⁵⁴ Pojmy „režim podpory“ a „jednotlivá podpora“ jsou definovány v čl. 1 písm. d), resp. písm. e) procesního nařízení.

⁵⁵ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011 ve věci France Télécom v. Komise, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, body 80 a 82.

47. Zásada uvedená v bodě 46 platí i pro režim podpory zahrnující pravidelná daňová opatření (např. daňové odpočty u každého ročního nebo pololetního přiznání k dani atd.), u něhož promlčecí lhůta začíná s ohledem na každé daňové opatření běžet ode dne, k němuž je daň splatná.
48. Za účelem výkonu rozhodnutí o navrácení musí dotyčný členský stát případně provést kontroly, například daňové audity určitých účetních období, ačkoliv podle vnitrostátního práva jsou již promlčena. V tomto případě nemohou vnitrostátní předpisy o promlčení odůvodňovat nesplnění povinnosti navrácení a v případě potřeby musí zůstat nepoužity⁵⁶.
49. Jelikož šetření týkající se opatření podpory představuje dvoustranný postup mezi členským státem a Komisí, jakékoli opatření přijaté Komisí nebo členským státem na žádost Komise může běh promlčecí lhůty přerušit. K tomu dochází bez ohledu na to, zda bylo příslušné opatření oznámeno příjemci podpory⁵⁷, nebo zda se o něm dozvěděl. Je-li rozhodnutí Komise předmětem řízení u soudů Unie, je běh promlčecí lhůty do konce řízení pozastaven.
50. V čl. 17 odst. 3 procesního nařízení je stanoveno, že „jakákoliv podpora, jejíž promlčecí lhůta uplynula, je považována za existující podporu“. Promlčecí lhůta stanovená procesním nařízením „pouze vylučuje navrácení podpory poskytnuté více než deset let před prvním zásahem Komise“⁵⁸.

2.4.3 Absolutní nemožnost navrácení podpory

51. Podle článku 288 SFEU jsou rozhodnutí závazná v celém rozsahu pro ty, jimž jsou určena. V případě státní podpory adresuje Komise své rozhodnutí dotyčnému členskému státu, který je povinen je vykonat⁵⁹, přičemž využije veškerá nezbytná opatření k zajištění jeho provedení včetně předběžných opatření⁶⁰. Předpokládá se, že rozhodnutí Komise jsou právně platná a zůstávají závazná v celém rozsahu i během řízení u soudů Unie⁶¹.
52. Existence výjimečných okolností, kdy je pro členský stát absolutně nemožné rozhodnutí o navrácení provést, je jediná situace, kterou Soudní dvůr uznal jako důvod pro neprovedení uvedeného rozhodnutí členským státem⁶².
53. Absolutní nemožnost je soudy Unie vykládána velmi restriktivně. Členský stát musí prokázat, že se v dobré víře pokusil získat podporu zpět, a v souladu s čl. 4 odst. 3 Smlouvy o EU musí s Komisí spolupracovat s cílem odstranit vzniklé potíže⁶³.

⁵⁶ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 1997 ve věci Land Rheinland-Pfalz v. Alcan Deutschland, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, body 34–37.

⁵⁷ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2005 ve věci Scott v. Komise, C-276/03 P, ECLI:EU:C:2005:590, body 27 a 36.

⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2019 ve věci Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, ECLI:EU:C:2019:51, bod 52; rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 30. dubna 2002 ve věci Gibraltar v. Komise, T-195/01 a T-207/01, ECLI:EU:T:2002:111, bod 130.

⁵⁹ Viz ustanovení čl. 31 odst. 2 procesního nařízení, v němž se uvádí, že záporná rozhodnutí jsou určena dotyčnému členskému státu.

⁶⁰ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 14. listopadu 2018 ve věci Komise v. Řecko („Hellenic Shipyards II“), C-93/17, ECLI:EU:C:2018:903, bod 69.

⁶¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. července 2015 ve věci Komise v. Francie („Lignes maritimes Marseille-Corse“), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, bod 44.

⁶² Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 2017 ve věci Komise v. Řecko („Larco“), C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, bod 28.

54. Důkazní břemeno je na členském státu, který musí prokázat existenci důvodů odůvodňujících nenavrácení neslučitelné podpory⁶⁴, či pouze její částečné navrácení. Druh důkazů, které jsou nezbytné k prokázání absolutní nemožnosti získat podporu zpět, závisí na zvláštních okolnostech každého případu.
55. Dotyčný členský stát nemůže absolutní nemožnost provedení rozhodnutí o navrácení prokázat pouze tím, že Komisi informuje o právních, politických, praktických nebo interních obtížích⁶⁵.
56. Dotyčný členský stát se tudíž nemůže za účelem odůvodnění nedodržení rozhodnutí o navrácení dovolávat existence absolutní nemožnosti na základě požadavků vnitrostátního práva, jako jsou vnitrostátní promlčecí lhůty⁶⁶, chybějící oprávnění uložit navrácení podpory podle vnitrostátních právních předpisů⁶⁷ nebo právní vakuum⁶⁸. Členský stát se nemůže dovolávat rovněž ustanovení, zvyklostí nebo okolností vnitrostátního právního řádu, včetně obav ze sociálních nepokojů⁶⁹, aby odůvodnil nesplnění povinností vyplývajících z práva Unie⁷⁰. Pouze ve velmi specifických případech může být základ absolutní nemožnosti právní povahy, a to za předpokladu, že je v souladu s unijním právem⁷¹.
57. Členský stát musí určit a bezodkladně přijmout nezbytná opatření⁷². To může znamenat zejména přijetí nových právních předpisů nebo prohlášení ustanovení vnitrostátního práva, která neumožňují rychlé odstranění zjištěných obtíží, za neplatná. Snahy o navrácení podpory musí být rovněž důkladné a řádně doložené důkazy.
58. Povinnost navrácení podpory není dotčena rovněž hospodářskou situací příjemce. Skutečnost, že se podnik nachází ve finančních obtížích či je dokonce v platební

⁶³ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2015 ve věci Komise v. Francie („Plans de Campagne“), C-37/14, ECLI:EU:C:2015:90, bod 67.

⁶⁴ Za tímto účelem viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. července 2015 ve věci Komise v. Francie („Lignes maritimes Marseille-Corse“), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, body 52 a 53.

⁶⁵ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 2017 ve věci Komise v. Řecko („Larco“), C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, bod 29; viz také rozsudek Soudního dvora ze dne 6. listopadu 2018 ve věci Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise, C-622/16 P až C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, body 91 a 95.

⁶⁶ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 1997 ve věci Land Rheinland-Pfalz v. Alcan Deutschland, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, body 34–37.

⁶⁷ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. března 1991 ve věci Itálie v. Komise („Lanerossi“), C-303/88, ECLI:EU:C:1991:136, body 52 a 60.

⁶⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. října 2013 ve věci Komise v. Řecko („Ellinikos Xrysos“), C-263/12, ECLI:EU:C:2013:673, bod 36.

⁶⁹ Soud za tímto účelem objasnil, že „pokud jde o výskyt případných sociálních potíží, které mohou škodit veřejnému pořádku, je ustálenou judikaturou, jak uvedl generální advokát v bodě 86 svého stanoviska, že při hrozbě takových potíží je dotyčný členský stát povinen přijmout veškerá opatření k zajištění působnosti a účinnosti unijního práva za účelem zajištění náležitého provádění tohoto práva v zájmu všech hospodářských subjektů, ledaže by akce tohoto státu měla pro veřejný pořádek takové důsledky, jimž by dotyčný členský stát nemohl čelit prostředky, jimiž disponuje“. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. července 2015 ve věci Komise v. Francie („Lignes maritimes Marseille-Corse“), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, bod 52.

⁷⁰ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. září 2015 ve věci Komise v. Itálie („Venice a Chioggia II“), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, bod 51.

⁷¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014 ve věci Komise v. Německo („Biria Gruppe“), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, bod 49.

⁷² Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. července 2015 ve věci Komise v. Francie („Lignes maritimes Marseille-Corse“), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, bod 49.

neschopnosti, nepředstavuje důkaz o nemožnosti navrácení podpory⁷³ (viz oddíl 4.8). Podporu nelze získat zpět pouze v případě, kdy již příjemce přestal existovat bez právního a hospodářského nástupce (viz bod 134).

59. Cílem navrácení podpory není maximalizovat výnosy členských států, nýbrž obnovit situaci, která existovala na vnitřním trhu před poskytnutím podpory. Možné ztráty členského státu jakožto akcionáře nebo věřitele tudíž neodůvodňují nesplnění jeho povinnosti zajistit navrácení podpory.
60. Ačkoliv absolutní nemožnost navrácení podpory představuje obvykle otázku, která vyvstává během výkonu rozhodnutí o navrácení, absolutní nemožnost navrácení podpory může být zjištěna již během formálního vyšetřovacího řízení Komise podle článku 6 procesního nařízení⁷⁴. Členský stát může například prokázat, že nebude možné navrácení podpory zajistit, jelikož příjemce přestal existovat bez právního a hospodářského nástupce.

2.5 Použití vnitrostátních právních předpisů a okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise o navrácení

61. V čl. 16 odst. 3 procesního nařízení jsou kodifikovány požadavky zásady účinnosti⁷⁵. Povinnost navrácení je splněna pouze v případě, že dotyčný členský stát účinně získal zpět částku neslučitelné podpory včetně úroků splatných při navrácení⁷⁶ (dále jen „celá částka podpory, která má být navracena“).
62. Dotyčný členský stát si může zvolit způsob splnění své povinnosti získat podporu zpět, je-li v souladu se zásadami účinnosti⁷⁷ a rovnocennosti, podle nichž musí být vnitrostátní právo uplatňováno nediskriminačním způsobem v porovnání s podobnými případy, které se řídí výhradně vnitrostátními právními předpisy⁷⁸. Na základě těchto zásad lze okamžité a účinné navrácení podpory posoudit pouze v každém jednotlivém případě⁷⁹.

3. PŘÍSLUŠNÉ ÚLOHY KOMISE A DOTYČNÉHO ČLENSKÉHO STÁTU

63. Komise i členské státy hrají při provádění rozhodnutí o navrácení zásadní úlohu a musí přispívat k účinnému prosazování politiky navracení podpory.

3.1 Úloha Komise

64. Komise se v rozhodnutích o navrácení snaží určit příjemce neslučitelné podpory a vyčíslit podporu, která má být navracena. To umožňuje rychlejší provedení rozhodnutí o navrácení a usnadňuje splnění povinnosti týkající se navrácení podpory.

⁷³ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 15. ledna 1986 ve věci Komise v. Belgie, C-52/84, ECLI:EU:C:1986:3, bod 14.

⁷⁴ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 6. listopadu 2018 ve věci Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise, C-622/16 P až C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, body 82 a 84.

⁷⁵ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014 ve věci Komise v. Německo („Biria Gruppe“), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, body 39 a 41.

⁷⁶ Za tímto účelem viz rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2011 ve věci Komise v. Itálie („Venice a Chioggia I“), C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634, body 38 a 39.

⁷⁷ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 2006 ve věci Komise v. Francie („Scott“), C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, bod 49.

⁷⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 13. června 2002 ve věci Nizozemsko v. Komise, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, bod 90.

⁷⁹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014 ve věci Komise v. Německo („Biria Gruppe“), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, bod 43.

Není-li to možné, popíše Komise v rozhodnutí o navrácení metodiku, podle níž musí členský stát určit příjemce a stanovit výši podpory, která má být navracena⁸⁰.

65. Podle zásady loajální spolupráce je Komise dotyčnému členskému státu při provádění rozhodnutí o navrácení nápomocna, a to mimo jiné tím, že:
- dotyčnému členskému státu poskytne příklady tabulkových dokumentů pro poskytnutí informací o příjemcích podpory a o částkách podpory (viz body 22 a 23),
 - posoudí žádosti o prodloužení lhůty pro provedení rozhodnutí o navrácení (viz oddíl 4.1),
 - uspořádá zahajovací schůzku (viz oddíl 4.2),
 - poskytne nástroj pro výpočet úroků splatných při navrácení (viz bod 110),
 - poskytne příklady smluv o úschově, které jsou vhodné v případě prozatímního navrácení podpory (viz bod 117),
 - informuje dotyčný členský stát o předběžném nebo konečném uzavření řízení o navrácení podpory (viz oddíl 4.9).

3.2 Úloha členského státu

66. Členské státy hrají při zajišťování účinnosti politiky navrácení podpory klíčovou úlohu. Poskytnutím přesných a úplných informací v průběhu formálního vyšetřovacího řízení podle článku 6 procesního nařízení mohou členské státy zejména přispět k přijetí rozhodnutí o navrácení, která jsou snáze vykonatelná, a zabránit riziku, že nedojde k okamžitému a účinnému navrácení, nebo toto riziko snížit.
67. Podle čl. 16 odst. 1 procesního nařízení musí dotyčný členský stát učinit všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil. Podle právního systému dotyčného členského státu se může postup navrácení podpory týkat několika orgánů, a to na místní, regionální nebo celostátní úrovni. Rozhodnutí Komise určené členskému státu je závazné pro všechny orgány tohoto státu včetně soudů⁸¹.
68. Některé členské státy pověřily úkolem týkajícím se kontroly postupu navrácení podpory a dohledu nad ním ústřední orgán. Zkušenosti ukazují, že ústřední, koordinační orgán přispívá k okamžitému a účinnému výkonu rozhodnutí o navrácení tím, že vytváří stálý kanál pro komunikaci s útvary Komise.

4. PROVEDENÍ ROZHODNUTÍ O NAVRÁCENÍ

69. Dospěje-li Komise k závěru, že podpora, která již byla poskytnuta, není slučitelná s vnitřním trhem, a nařídí-li její navrácení, musí dotyčný členský stát podporu zrušit⁸²

⁸⁰ Komise není z právního hlediska povinna uvádět ve svém rozhodnutí o navrácení přesnou částku, která má být navracena. Postačuje, aby v něm Komise uvedla informace, které členskému státu umožní vyčíslit tuto částku bez přílišných potíží. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 28. července 2011 ve věci Mediaset v. Komise, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, bod 126.

⁸¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. května 1987 ve věci Albako v. BALM, C-249/85, ECLI:EU:C:1987:245, bod 17.

⁸² To znamená, že členský stát musí přijmout všechna nezbytná opatření k obnovení situace, která existovala před poskytnutím podpory, včetně například zrušení smlouvy. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011 ve věci Residex Capital IV, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, body 45-47.

a případně zajistit její navrácení⁸³, a to ve lhůtě stanovené Komisí (dále jen „lhůta pro navrácení podpory“). Navrácení podpory po stanovené lhůtě nesplňuje požadavky práva Unie a představuje neprovedení rozhodnutí o navrácení⁸⁴. Dotyčný členský stát má každopádně i nadále povinnost vymáhat navrácení protiprávní podpory a ukončit porušování práva Unie, a to co nejdříve po uplynutí lhůty pro navrácení podpory.

70. Podle zkušeností Komise mohou být zrychlená, zvláštní správní řízení velmi účinná a mohou členským státům umožnit, aby řádně splnily své povinnosti.

4.1 Žádost o prodloužení lhůty pro provedení rozhodnutí

71. V rozhodnutí o navrácení stanoví Komise dotyčnému členskému státu dvě lhůty, a to i) pro poskytnutí přesných informací o opatřeních, která plánuje a která již byla přijata za účelem provedení rozhodnutí, a ii) pro splnění povinnosti navrácení. Během první lhůty musí členský stát obecně poskytnout úplné informace o totožnosti příjemců, pokud nebyli uvedeni již v rozhodnutí o navrácení, o částce, která má být navracena, a o vnitrostátním postupu, který se použije k splnění povinnosti navrácení.
72. Setká-li se členský stát v souvislosti s provedením rozhodnutí o navrácení ve stanovené lhůtě pro navrácení podpory s obtížemi, má povinnost předložit tyto obtíže s dostatečným předstihem Komisi k uvážení, aby tato mohla situaci spolu s návrhy na vhodná řešení posoudit⁸⁵. To může zahrnovat návrh na prodloužení lhůty pro navrácení podpory.
73. V těchto případech musí Komise a dotyčný členský stát v dobré víře spolupracovat na odstranění potíží, a to plně v souladu s právem Unie⁸⁶. Stejně tak musí dotyčný členský stát poskytnout Komisi veškeré informace, aby mohla zjistit, zda zvolené prostředky povedou k řádnému provedení rozhodnutí o navrácení⁸⁷.
74. Komise v souladu se svou praxí obvykle prodloužení lhůty pro provedení rozhodnutí povolí pouze ve výjimečných případech, pokud členský stát přesvědčivými důkazy prokáže, že by žádná jiná možná opatření, která by mohla vést k včasnému provedení rozhodnutí Komise, nebyla účinná.
75. Žádostem o prodloužení lhůty pro navrácení podpory není vyhověno, je-li prodleva při navrácení zapříčiněna způsoby a prostředky, které členský stát zvolil, pokud byly k dispozici rychlejší možnosti.
76. Žádostem o prodloužení lhůty pro navrácení podpory po uplynutí této lhůty nelze vyhovět se zpětnou účinností (viz bod 69).
77. Za účelem prodloužení lhůty pro navrácení podpory musí Komise přijmout nové rozhodnutí.

⁸³ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 1997 ve věci Land Rheinland-Pfalz v. Alcan Deutschland, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, bod 34.

⁸⁴ Za tímto účelem viz rozsudek Soudního dvora ze dne 22. prosince 2010 ve věci Komise v. Itálie („nově kótované společnosti“), C-304/09, ECLI:EU:C:2010:812, bod 32.

⁸⁵ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 2017 ve věci Komise v. Řecko („Larco“), C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, bod 29.

⁸⁶ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 2014 ve věci Rousse Industry v. Komise, C-271/13 P, ECLI:EU:C:2014:175, bod 78.

⁸⁷ Pokud jde o příklady návrhů na provedení, viz rozsudek Soudního dvora ze dne 12. prosince 2002 ve věci Komise v. Německo, C-209/00, ECLI:EU:C:2002:747, body 40–44.

4.2 Zahajovací schůzka

78. Komise obvykle krátce po oznámení rozhodnutí o navrácení nabídne orgánům dotyčného členského státu zahajovací schůzku. Ta se uskuteční pokud možno do jednoho měsíce, každopádně však před uplynutím první lhůty pro poskytnutí informací, jak je uvedeno v bodě 71.
79. Zahajovací schůzka má usnadnit a urychlit postup navrácení podpory tím, že je mezi Komisí a orgány dotyčného členského státu navázán transparentní vztah založený na spolupráci. Komise rovněž vysvětlí nástroje, které může členskému státu nabídnout k usnadnění navrácení podpory.
80. Komise se v průběhu zahajovací schůzky snaží poskytnout počáteční zpětnou vazbu ohledně strategie navrácení podpory a prováděcích opatření, která dotyčný členský stát naplánoval k zajištění souladu s rozhodnutím o navrácení.
81. Ačkoliv účast na zahajovací schůzce není povinná, Komise důrazně doporučuje, aby členské státy tuto možnost využily k získání pokynů ohledně hlavních aspektů navrácení podpory a k předjímání případné žádosti o objasnění, jež mohou být zapotřebí.

4.3 Určení příjemců, kteří musí podporu vrátit

82. Protiprávní podporu, s ohledem na niž bylo zjištěno, že není slučitelná s vnitřním trhem, musí vrátit příjemci, kteří z ní měli skutečně prospěch⁸⁸. Nejsou-li příjemci podpory určeni v rozhodnutí o navrácení, musí dotyčný členský stát posoudit individuální situaci každého dotčeného podniku⁸⁹.
83. Podle článku 345 SFEU se na soukromé i veřejné podniky vztahují stejná pravidla státní podpory; proto mezi nimi není žádný rozdíl, pokud jde o navrácení protiprávní podpory.

4.3.1 Určení příjemce podpory, který patří do skupiny podniků

84. Určení příjemce podpory není obvykle složité. V některých případech však musí Komise případně posoudit, který podnik v rámci skupiny podniků tvořících hospodářskou jednotku měl z podpory prospěch.
85. Pokud se určité transakce uskutečnily v rámci skupiny podniků, může Komise omezit rozsah navrácení pouze na jednoho příjemce podpory v rámci skupiny. Komise však může v rozhodnutí o navrácení dospět k závěru, že podniky patřící do určité skupiny tvoří pro účely práva hospodářské soutěže hospodářskou jednotku⁹⁰, nebo že z podpory měly prospěch jiné podniky ve skupině.
86. V případě uvedeném v bodě 85 může být v rozhodnutí o navrácení dotyčnému členskému státu nařízeno, aby získal zpět podporu nejen od podniku, který z ní měl

⁸⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 29. dubna 2004 ve věci Německo v. Komise („SMI“), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, bod 75.

⁸⁹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 2014 ve věci Mediaset, C-69/13, ECLI:EU:C:2014:71, bod 22.

⁹⁰ Podle judikatury Soudního dvora by se v případě, že hospodářskou jednotku tvoří právně samostatné fyzické nebo právnické osoby, měly tyto pro účely práva Unie v oblasti hospodářské soutěže považovat za jeden podnik. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 1984 ve věci Hydrotherm, C-170/83, ECLI:EU:C:1984:271, bod 11.

přímo prospěch, nýbrž také od celé skupiny podniků tvořících hospodářskou jednotku, nebo od některého z právních subjektů, které do ní patří⁹¹.

87. Při provádění takového rozhodnutí o navrácení musí dotyčný členský stát Komisi prokázat, že řádně získal zpět podporu buď od přímého příjemce, nebo od jiných podniků, jichž se povinnost navrácení týká.

4.3.2 Rozšíření inkasního příkazu; hospodářská kontinuita

88. Pokud ve fázi provádění rozhodnutí o navrácení nelze podporu získat zpět od původního příjemce a zdá se, že podpora byla převedena na jiný podnik, musí členský stát navrácení případně rozšířit na podnik, který této výhody požívá, a zajistit, aby povinnost navrácení podpory nebyla obcházena⁹².
89. Soudní dvůr rozlišuje dva způsoby převedení činností podniku. Jedná se i) o prodej veškerého majetku nebo jeho části, kdy již činnost není nadále vykonávána týměž právním subjektem („převod aktiv“), a ii) prodej akcií, kdy si podnik, který měl z podpory prospěch, ponechává svou právní subjektivitu a vykonává i nadále činnost („převod akcií“)⁹³.

4.3.2.1 Převod aktiv

90. Pokud příjemce neslučitelné podpory založí novou společnost nebo převede svá aktiva na jiný podnik, aby pokračoval v některých či veškerých jeho činnostech, může pokračování těchto činností vést k prodloužení narušení hospodářské soutěže způsobeného podporou. Nově založená společnost nebo kupující těchto aktiv musí proto případně dotyčnou podporu vrátit, pokud si výhodu ponechá.
91. Ve scénáři založeném na převodu aktiv posuzuje Komise existenci hospodářské kontinuity mezi podniky případ od případu, přičemž používá otevřený soubor nekumulativních kritérií. Komise může vzít v úvahu zejména tato kritéria⁹⁴: i) rozsah převodu (aktiva⁹⁵ a závazky, zachování pracovních sil a/nebo vedení); ii) cenu převodu⁹⁶; iii) totožnost akcionářů nebo vlastníků společnosti prodávajícího a

⁹¹ Viz rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 29. června 2000 ve věci DSG v. Komise, T-234/95, ECLI:EU:T:2000:174, bod 124.

⁹² Viz rozsudek Tribunálu ze dne 13. září 2010 ve věci Řecko v. Komise, T-415/05, T-416/05 a T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, body 143–146.

⁹³ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 29. dubna 2004 ve věci Německo v. Komise („SMI“), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, body 78 a 84.

⁹⁴ Komise nemusí vzít v úvahu všechna kritéria. Za tímto účelem viz rozsudek Tribunálu ze dne 28. března 2012 ve věci Ryanair v. Komise, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, body 155 a 156.

⁹⁵ Co se týká rozsahu transakce, prodaná aktiva musí v zásadě představovat pouze část aktiv vlastněných příjemcem podpory. Čím větší je část původního podniku, která je převedena na nový subjekt, tím vyšší je pravděpodobnost, že hospodářská činnost související s prodanými aktivy má i nadále prospěch z neslučitelné podpory. Viz rozhodnutí Komise (EU) 2015/1826 ze dne 15. října 2014 o státní podpoře SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP) poskytnuté Slovenskem podniku NCHZ, Úř. věst. L 269, 15.10.2015, s. 71. Co se týká hospodářské kontinuity, viz rozhodnutí Komise ze dne 17. září 2008 o státní podpoře N 321/08, N 322/08 a N 323/08 – Řecko – *Vente de certains actifs d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services*; rozhodnutí Komise ze dne 12. listopadu 2008 o státní podpoře N 510/2008 – Itálie – prodej aktiv společnosti Alitalia; rozhodnutí Komise ze dne 4. dubna 2012 o státní podpoře SA.34547 – Francie – *Reprise des actifs du groupe SERNAM dans le cadre de son redressement judiciaire*.

⁹⁶ Jsou-li aktiva prodána prostřednictvím otevřeného, transparentního, nediskriminačního a nepodmíněného nabídkového řízení uchazeči s nejvyšší nabídkou, obvykle se předpokládá, že uhrazená cena představuje tržní cenu. Tuto zásadu uplatnila Komise v rozhodnutí Komise ze dne 1. října 2014 o státní podpoře Německa SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) ve prospěch závodní dráhy Nürburgring;

kupujícího; iv) okamžik, kdy k převodu dojde (během předběžného šetření podle článku 4 procesního nařízení nebo formálního vyšetřovacího řízení podle článku 6 zmíněného nařízení, či po přijetí rozhodnutí o navrácení); v) ekonomickou logiku transakce⁹⁷.

4.3.2.2 *Převod akcií*

92. Prodej akcií společnosti příjemce neslučitelné podpory třetí straně nemá vliv na povinnost příjemce tuto podporu vrátit⁹⁸.
93. Jsou-li prodány akcie podniku, kterému byla poskytnuta protiprávní státní podpora, tento podnik si však ponechá právní subjektivitu a nadále vykonává činnosti dotované státní podporou, musí členský stát zajistit navrácení podpory tímto podnikem⁹⁹. Tento podnik si ve skutečnosti ponechává výhodu oproti svým konkurentům.

4.3.2.3 *Fúze a jiné reorganizace podniků*

94. Kromě převodu aktiv a akcií může být členský stát vyzván, aby určil, od kterého podniku musí být podpora získána zpět, v případě fúze či jiné formy reorganizace podniků. V těchto případech musí dotýčný členský stát určit právního nástupce původního příjemce podpory a získat zpět podporu od tohoto subjektu¹⁰⁰.

4.3.3 *Příjemci podpory v případě daňových opatření*

95. Co se týká zvláštního případu režimů poskytujících daňové výhody, dotýčný členský stát musí určit podniky, které využily výhodu poskytnutou prostřednictvím tohoto režimu, a získat od nich podporu zpět.
96. Za účelem určení příjemce není podstatné, zda bylo opatření podpory příslušným podnikem v jeho přiznání k dani uplatněno správně, nebo v rozporu s platnými vnitrostátními předpisy¹⁰¹. Podstatnou otázkou je, zda podnik získal daňovou výhodu, s ohledem na niž bylo zjištěno, že představuje státní podporu, která není

rozhodnutí Komise ze dne 27. března 2014 o státní podpoře SA.34572 (13/C) (ex 13/NN), kterou poskytlo Řecko společnosti Larco General Mining & Metallurgical Company S.A.; rozhodnutí Komise ze dne 7. května 2015 o státní podpoře SA.35546 (2013/C) (ex 2012/NN) poskytnuté Portugalskem ve prospěch podniku Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A.

⁹⁷ Komise zjistila hospodářskou kontinuitu v případech, kdy nedošlo ke změně ve způsobu fungování podniku, v rozsahu jeho činnosti nebo ve výrobě. Viz např. rozhodnutí Komise (EU) 2015/1826 ze dne 15. října 2014 o státní podpoře SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP) poskytnuté Slovenskem podniku NCHZ, Úř. věst. L 269, 15.10.2015, s. 71. Naopak v případech, kdy byly prokázány významné změny v činnosti nebo obchodní strategii, zastávala Komise názor, že hospodářská kontinuita neexistuje. Viz rozhodnutí Komise (EU) 2016/151 ze dne 1. října 2014 o státní podpoře Německa SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) ve prospěch závodní dráhy Nürburgring, Úř. věst. L 34, 10.2.2016, s. 1; rozhodnutí Komise (EU) 2016/152 ze dne 1. října 2014 o státní podpoře SA.27339 (12/C) (ex 11/NN), kterou poskytlo Německo letišti Zweibrücken a leteckým společnostem, které letiště využívají, Úř. věst. L 34, 10.2.2016, s. 68. Samotná ekonomická logika se však v každém případě při posuzování hospodářské kontinuity mezi dvěma podniky nepovažuje za rozhodující prvek.

⁹⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 29. dubna 2004 ve věci Německo v. Komise („SMI“), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, bod 81.

⁹⁹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 1. října 2015 ve věci Electrabel a Dunamenti Erőmű v. Komise, C-357/14 P, ECLI:EU:C:2015:642, bod 113.

¹⁰⁰ Za tímto účelem viz rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 2018 ve věci SNCF Mobilités v. Komise, C-127/16 P, ECLI:EU:C:2018:165.

¹⁰¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 14. července 2011 ve věci Komise v. Itálie („Tremonti bis“), C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483, bod 43.

slučitelná s vnitřním trhem. Vnitrostátní postupy zabývající se nesprávným uplatňováním či zneužíváním vnitrostátních daňových předpisů nemohou ohrozit okamžité a účinné navrácení státní podpory.

4.4 Vyčíslení částky, která má být navrácena

97. Je-li částka podpory vyčíslena již v rozhodnutí Komise, je členský stát povinen provést rozhodnutí přijaté Komisí. Pokud členský stát vyčíslení výše podpory zpochybní, je nutno tuto záležitost předložit soudům Unie. Z toho vyplývá, že členský stát musí zajistit navrácení částky podpory stanovené v rozhodnutí o navrácení, pokud a dokud není soudem Unie pozastaveno nebo zrušeno.
98. Jestliže Komise nevyčísli v rozhodnutí o navrácení přesnou výši podpory, která má být navrácena, musí dotyčný členský stát vyčíslit podporu, kterou mají jednotliví příjemci navrátit, podle metodiky stanovené v rozhodnutí o navrácení.
99. Komise požaduje, aby členský stát získal zpět veškerou podporu, ledaže v době poskytnutí podpory tato splňovala platné požadavky stanovené i) nařízením, kterým se v souladu s články 107 a 108 SFEU prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem („obecné nařízení o blokových výjimkách“), nebo ii) nařízením, kterým se stanoví, že určitá veřejná podpora nesplňuje všechna kritéria stanovená v čl. 107 odst. 1 SFEU, a je proto vyňata z oznamovací povinnosti podle čl. 108 odst. 3 SFEU („nařízení *de minimis*“), nebo iii) jiným předchozím rozhodnutím Komise¹⁰².
100. Komise může uznat použití pravidla *de minimis* se zpětnou účinností, a to za těchto podmínek:
- celá částka protiprávní podpory musí být nižší než strop *de minimis*¹⁰³; v tomto ohledu není přípustné použití průměrných částek na příjemce, jelikož nezajišťuje, aby žádný podnik neměl prospěch z celkové částky překračující tento strop¹⁰⁴,
 - při zpětném ověřování výše podpory *de minimis* poskytnuté během libovolných tří po sobě jdoucích jednoletých účetních období musí členský stát uvážit každé tříleté období, které zahrnuje datum, k němuž byla poskytnuta podpora, která by měla být údajně z vymáhání vyloučena¹⁰⁵, a
 - musí být splněny všechny příslušné podmínky stanovené v platném nařízení¹⁰⁶.

¹⁰² Viz např. rozhodnutí Komise ze dne 11. července 2001 o režimu státní podpory zavedeném Španělskem ve prospěch některých nově založených podniků v provincii Álava, Úř. věst. L 314, 18.11.2002, s. 1, 90. bod odůvodnění.

¹⁰³ Viz rozsudek Tribunálu ze dne 20. září 2011 ve věci Regione autonoma della Sardegna a další v. Komise, T-394/08, T-408/08, T-453/08 a T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, body 310–312, potvrzený rozsudkem Soudního dvora ze dne 13. června 2013 ve věci HGA a další v. Komise, C-630/11 P až C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387.

¹⁰⁴ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 13. září 2017 ve věci Komise v. Belgie, C-591/14, ECLI:EU:C:2017:670, bod 46.

¹⁰⁵ Pokud např. členský stát v roce 2018 tvrdí, že by výhodu poskytnutou dne 31. prosince 2014 bylo možno považovat zpětně za podporu *de minimis*, musí tento členský stát prokázat, že ani po započtení této nové podpory *de minimis* není příslušný strop překročen v žádném z následujících tříletých období: 2012–2014, 2013–2015 a 2014–2016. Z toho vyplývá, že Komise může povolit zpětné zahrnutí této údajné podpory *de minimis* pouze pod podmínkou, že nikdy nedojde k překročení příslušného stropu *de minimis*.

¹⁰⁶ Jak je stanoveno rovněž v nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis*, Úř. věst. L 352, 24.12.2013, s. 1.

101. Při výpočtu částky, která má být navracena, může členský stát vzít v úvahu rovněž to, zda příjemce odvedl z obdržené podpory daň z příjmů. Je-li tomu tak (tj. hrubá podpora se nerovná čisté podpoře), může členský stát v souladu se svými vnitrostátními daňovými předpisy vzít v úvahu dřívější platbu daně z příjmů a vymáhat pouze čistou částku, kterou příjemce podpory obdržel.
102. Pokud naopak příjemce protiprávní a neslučitelné podpory z obdržené podpory daň z příjmů neodvedl (tj. hrubá podpora se rovná čisté podpoře), musí příjemce vrátit hrubou částku obdržené podpory.
103. Dotyčný členský stát musí každopádně zajistit, aby příjemce podpory nemohl využít další snížení daně na základě tvrzení, že úhrada snížila jeho zdanitelný příjem.

4.4.1 Daňová opatření

104. V rámci státní podpory poskytnuté prostřednictvím daňové výhody „obnovení stavu, který předcházel poskytnutí podpory, znamená co nejdřívější návrat do stavu, který by převládal, jestliže by dotčené operace byly uskutečněny bez poskytnutí snížení daně“¹⁰⁷.
105. Dotyčný členský stát musí proto vypočítat správnou částku daně, kterou měl podnik odvést bez protiprávního opatření podpory. Toto vyčíslení může být založeno pouze na rozhodnutích, která byla v minulosti skutečně učiněna, aniž by se přihlíželo k jiným, hypotetickým volbám, které by byly k dispozici¹⁰⁸. Zohlednit lze pouze automaticky použitelné odpočty stanovené ve vnitrostátním nebo mezinárodním právu, je-li použitelné, nebo v rozhodnutí o navrácení.
106. Pokud například členský stát v návaznosti na prohlášení Komise o neslučitelnosti daňového odpočtu zvýší základ daně, lze v zásadě stále ještě použít jiné daňové odpočty, které již byly k dispozici v době, kdy byla splatná původní daň¹⁰⁹.
107. Důvěrnost daňových dokladů nepředstavuje platný důvod pro neposkytnutí požadovaných důkazů v tomto ohledu.
108. Podle vnitrostátního práva musí za účelem výběru částek daně (včetně státní podpory poskytnuté ve formě daňového zvýhodnění) daňové orgány dotyčného členského státu případně provést před skutečným navrácením interní daňové audit. Tyto daňové audity jsou přípustné, pokud i) vedou k navrácení ve lhůtě pro navrácení podpory a ii) je dodržena metodika vyčíslení podpory, která má být navracena, stanovená v rozhodnutí.

4.4.2 Výpočet úroků splatných při navrácení

109. Podle čl. 16 odst. 2 procesního nařízení zahrnuje podpora, která má být navracena podle rozhodnutí o navrácení, úroky splatné od data, kdy byla podpora k dispozici

¹⁰⁷ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 15. prosince 2005 ve věci Unicredito Italiano, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, bod 117.

¹⁰⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 15. prosince 2005 ve věci Unicredito Italiano, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, body 118–119.

¹⁰⁹ V tomto případě musí být splněny následující podmínky týkající se odpočtů: i) odpočty nesmí vést k žádné (nové) státní podpoře; ii) měly by se týkat všech daňových poplatníků stejným způsobem; iii) uplatní se podle pravidla, které existovalo v době poskytnutí neslučitelné podpory, a iv) podniky, které jsou pro odpočty způsobilé, je musí využít automaticky (tj. uplatnění odpočtu nevyžaduje předchozí schválení členským státem ani využití dané možnosti ze strany daňového poplatníka v příslušném čase).

příjemci, do data jejího navrácení¹¹⁰. Podle prováděcího nařízení se úroková sazba uplatňuje jako složený úrok¹¹¹.

110. Je na dotyčném členském státě, aby vyčíslil přesnou výši úroků, které mají být uhrazeny. S cílem usnadnit tento úkol poskytla Komise nástroj pro výpočet úroků podle pravidel stanovených v prováděcím nařízení¹¹².

4.5 Doručování inkasních příkazů

111. Členský stát, jemuž je rozhodnutí o navrácení určeno, musí příjemci nařídit, aby vrátil podporu, která není slučitelná s vnitřním trhem, ve lhůtě stanovené v rozhodnutí. Aby bylo zaručeno, že jsou splněny požadavky stanovené v čl. 16 odst. 3 procesního nařízení (viz bod 17), má zásadní význam bezodkladné doručení inkasního příkazu, v němž je uloženo vrácení státní podpory ve stanovené lhůtě.
112. Povaha a rysy inkasního příkazu se mohou lišit mimo jiné v závislosti na orgánu poskytujícím podporu, způsobu poskytnutí neslučitelné podpory a její výši. Bez ohledu na zvláštnosti příslušného vnitrostátního právního systému mohou k včasnému a účinnému provedení rozhodnutí o navrácení přispět standardizované formuláře a postupy pro doručování inkasních příkazů.
113. Odkaz na vnitrostátní právo rovněž znamená, že se v zásadě použijí všechna pravidla a postupy stanovené v právním řádu dotyčného členského státu bez ohledu na jejich zdroj. V případě příjemců podpory, kteří nemají na území dotyčného členského státu sídlo nebo stálou provozovnu, se proto může doručování inkasních příkazů řídit pravidly a postupy stanovenými v mezinárodních dohodách či mezinárodním právem soukromém použitelném v daném členském státě.
114. V souladu se zásadou loajální spolupráce musí členské státy Komisi co nejdříve upozornit, pokud při doručování inkasního příkazu očekávají potíže.

4.6 Předběžné provedení rozhodnutí o navrácení

115. Je-li rozhodnutí o navrácení dosud předmětem soudního řízení, může členský stát přijmout předběžné splacení podpory, která má být navrácena.
116. Dotyčný členský stát může uvážit předběžné navrácení, je-li to přiměřené k zajištění úplného, třebaže prozatímního odstranění narušení hospodářské soutěže způsobeného neslučitelnou podporou. Za tímto účelem musí dotyčný členský stát zajistit, aby příjemce přišel o výhodu spojenou s protiprávní a neslučitelnou podporou. Dotyčný členský stát by měl Komisi zdůvodnit potřebu předběžných opatření a předložit podrobný popis předpokládaných předběžných opatření.
117. Předběžného provedení rozhodnutí o navrácení lze dosáhnout například tak, že příjemce vloží celou částku, která má být navrácena, na úschovný účet¹¹³. Komise je

¹¹⁰ V případě rozhodnutí o navrácení, která jsou předmětem soudního řízení, se úroky splatné při navrácení vypočítají rovněž pro období, během nichž bylo rozhodnutí soudním příkazem pozastaveno nebo bylo prohlášeno za neplatné rozhodnutím soudu prvního stupně, jež bylo poté Soudním dvorem zrušeno. Za tímto účelem viz rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008 ve věci CELF a ministre de la Culture et de la Communication („CELF I“), C-199/06, ECLI:EU:C:2008:79, body 56–58 a 69.

¹¹¹ Referenční a diskontní sazby (v %) jsou od 1. srpna 1997 zveřejňovány na internetových stránkách Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž Evropské komise.

¹¹² Přístup k tomuto nástroji je možný po registraci na vnitrostátní úrovni i na úrovni Unie. Tato registrace zajišťuje, aby přístup k nástroji měli pouze oprávnění úředníci orgánů dotyčného členského státu a útvarů Komise.

¹¹³ Vložení celkové částky podpory včetně úroků splatných při navrácení na úschovný účet může být upraveno zvláštní smlouvou, kterou podepíše členský stát, banka nebo svěřenský správce a příjemce

připravena poskytnout příklady vhodných smluv o úschově. Členský stát může Komisi předložit rovněž zvláštní smlouvu o úschovném účtu, která splňuje podmínky uvedené v bodě 116.

118. Vhodným předběžným opatřením není naopak poskytnutí záruk za budoucí platbu částky, která má být navracena, jelikož podpora je mezitím ponechána k dispozici příjemci.
119. Pokud tak stanoví vnitrostátní právo, může se příjemce alternativně rozhodnout, že částku podpory a úroky splatné při navrácení vrátí členskému státu na základě zvláštního ustanovení, podle něhož bude podpora příjemci vrácena, bude-li konečný výsledek probíhajícího soudního řízení pro příjemce příznivý.
120. Ve výjimečných případech lze použít i jiné způsoby předběžného provedení, jsou-li dodrženy výše popsané zásady. Nedojde-li k okamžitému navrácení podpory s konečnou platností, měly by členské státy využít veškerá stávající ustanovení v jejich právním řádu, která jejich orgánům umožňují nařídit předběžnou platbu podpory¹¹⁴, ačkoliv zmíněná ustanovení nejsou určena pro konkrétní účel navrácení státní podpory¹¹⁵.

4.7 Alternativní způsoby navrácení podpory

121. Pokud členský stát získá podporu zpět jiným způsobem než platbou v hotovosti, musí Komisi poskytnout informace, které jí umožní zjistit, zda zvolené prostředky představují vhodný způsob provedení rozhodnutí¹¹⁶. Komise uzná alternativní způsoby navrácení podpory pouze tehdy, pokud: i) představují vhodný nástroj pro obnovení podmínek na trhu, které byly protiprávním opatřením podpory narušeny, ii) mohou být za takové opatření označeny Komisí a ostatními zúčastněnými subjekty¹¹⁷ a iii) členský stát prokáže, že mají rovnocenný účinek jako platba v hotovosti.
122. Komise pravidelně dostává žádosti o uznání navrácení podpory, které bylo provedeno jinými způsoby, jako je navrácení ve formě věcného plnění nebo zápočet pohledávek ze státní podpory proti existujícím pohledávkám příjemce podpory vůči dotčenému členskému státu.

podpory a v níž se strany dohodnou na tom, že částka vložená na úschovný účet bude uvolněna ve prospěch jedné či druhé strany v závislosti na konečném výsledku soudního řízení. Příjemce této částky bude mít rovněž nárok na případný zisk nebo ponese ztráty spojené s částkou, která má být navracena, vzniklé během doby, po kterou byla dotyčná částka uložena na úschovném účtu. Pokud pravomocný rozsudek soudů Unie potvrdí rozhodnutí o navrácení pouze částečně způsobem, jenž znamená snížení částky, která má být navracena, musí být finanční prostředky uložené na úschovném účtu včetně případného zisku nebo ztráty převedeny na dotyčný členský stát a příjemce podpory poměrně.

¹¹⁴ Francouzské právní předpisy například vnitrostátním soudům umožňují nařídit předběžnou platbu podpory (tj. do výsledku řízení ve věci samé), pokud povinnost vrátit podporu nemůže být vážně zpochybněna. Tuto předběžnou žádost o platbu (tzv. „*rèféré-provision*“) lze podat v případě inkasního příkazu, který byl vydán na základě rozhodnutí Komise.

¹¹⁵ Některé členské státy nemají například ustanovení umožňující jejich orgánům odpovědným za navrácení podpory nařídit předběžné platby podle daňových předpisů, mají však podobná ustanovení v občanském právu. V těchto případech by měl členský stát využít pravidla umožňující předběžné provedení rozhodnutí bez ohledu na zvolený postup výkonu tohoto rozhodnutí.

¹¹⁶ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 7. července 2009 ve věci Komise v. Řecko („*Olympic Airways II*“), C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428, bod 79.

¹¹⁷ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 12. prosince 2002 ve věci Komise v. Německo, C-209/00, ECLI:EU:C:2002:747, body 57–58.

123. Komise může uznat navrácení podpory ve formě věcného plnění pouze ve výjimečných případech, pokud jsou splněny podmínky uvedené v bodě 121 a pokud dotýčný členský stát jedná v souladu s níže uvedenými základními zásadami.
- Hodnota aktiv musí být stanovena objektivním způsobem, aby mohla Komise dospět k závěru, že hodnota odpovídá částce, která má být navracena, včetně příslušných úroků splatných při navrácení.
 - Navrácení podpory ve formě věcného plnění musí být přípustné podle vnitrostátních právních předpisů. Členský stát musí Komisi informovat o příslušných právních předpisech na vnitrostátní úrovni, které umožňují navrácení podpory ve formě věcného plnění.
 - Je třeba zabránit tomu, aby byly hospodářské činnosti prováděny za použití aktiv příjemce po určitou dobu od vydání rozhodnutí (přinejmenším do úplného odpisu těchto aktiv podle běžných účetních pravidel). V tomto ohledu se odkazuje na kritéria pro hodnocení existence hospodářské kontinuity, která jsou uvedena v bodě 91.
124. Komise může uznat započtení pohledávek pouze ve výjimečných případech, pokud dotýčný členský stát jedná v souladu s níže uvedenými základními zásadami:
- možnost započtení pohledávek je stanovena ve vnitrostátních právních předpisech,
 - započtené pohledávky jsou jisté, o stanovené pevné částce a splatné a
 - přijatá opatření jsou zcela transparentní, aby se mohla Komise ujistit, že jsou vhodná k odstranění narušení hospodářské soutěže, které bylo podporou způsobeno.
125. Odklad navrácení podpory nebo platby ve splátkách po lhůtě pro navrácení podpory by znamenaly, že povinnost navrácení není splněna bezodkladně, a nejsou tudíž přípustné.

4.8 Insolvenční řízení

126. Příjemce podpory, který není schopen podporu a úroky splatné při navrácení vrátit, v zásadě přežívá na trhu pouze z důvodu obdržené podpory. Aby se proto zrušením podpory zpětně obnovila situace na vnitřním trhu, musí tento příjemce podpory vnitřní trh opustit bez právního a hospodářského nástupce (viz oddíl 4.3.2).
127. Za účelem zpětného získání podpory od příjemce v úpadku může členský stát přikročit pouze k zabavení majetku příjemce podpory a k jeho likvidaci, není-li příjemce schopen podporu vrátit, nebo přijmout jiné opatření umožňující navrácení podpory, jak je stanoveno ve vnitrostátních právních předpisech¹¹⁸. V tomto ohledu nelze navrácení podpory prostřednictvím řízení za účelem likvidace příjemce v zásadě považovat za nepřiměřené cílům SFEU¹¹⁹. Dotýčný členský stát proto musí zahájit toto řízení jakožto akcionář nebo věřitel, má-li toto postavení¹²⁰.

¹¹⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. ledna 2018 ve věci Komise v. Řecko („United Textiles“), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, bod 36.

¹¹⁹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. března 1990 ve věci Belgie v. Komise („Tubemeuse“), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, body 65–66.

¹²⁰ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. ledna 2018 ve věci Komise v. Řecko („United Textiles“), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, bod 38.

128. Od okamžiku, kdy příjemce podpory prochází insolvenčním řízením, lze obnovení předchozí situace a odstranění narušení hospodářské soutěže v důsledku podpory dosáhnout zapsáním pohledávky týkající se podpory, která má být navrácena, na seznam přihlášených pohledávek, pokud bezprostředně poté následuje i) vrácení celé částky, která má být navrácena, nebo v případě, není-li navrácení podpory nadále možné, ii) likvidace podniku a definitivní ukončení jeho činnosti¹²¹.
129. Co se týká první podmínky uvedené v bodě 128, dotyčný členský stát musí zapsat částku, která má být navrácena, tj. neslučitelnou podporu, spolu s úroky splatnými při navrácení, které naběhly do doby úplného splacení, nebo do dřívějšího data, pokud podle vnitrostátních právních předpisů přestávají úroky u všech věřitelů nabíhat k tomuto dřívějšímu datu (např. k datu zahájení insolvenčního řízení). Členské státy musí zapsat jistinu a úroky splatné při navrácení se stejným pořadím.
130. Co se týká druhé podmínky uvedené v bodě 128, ačkoliv určité členské státy povolují řízení za účelem restrukturalizace či dočasného pokračování některých či veškerých činností podniků v úpadku, toto řízení musí zůstat nepoužito, jestliže nezajišťuje navrácení podpory ve stanovené lhůtě¹²².
131. Je-li proto věřitelskému výboru předložen plán umožňující pokračování činnosti příjemce podpory, mohou orgány dotyčného členského státu tento plán podpořit pouze tehdy, zajišťuje-li vrácení celé částky, která má být navrácena, ve stanovené lhůtě. Členský stát se nemůže vzdát části své pohledávky související s navrácením podpory, pokračuje-li příjemce po uplynutí lhůty pro navrácení podpory v činnosti. Členský stát nemůže obdobně přijmout jiné řešení, které by nevedlo k splacení částky, která má být navrácena, v plné výši nebo k okamžitému ukončení činnosti příjemce podpory¹²³.
132. Mohou nastat případy, kdy akcionáři společnosti příjemce podpory rozhodnou o její dobrovolné likvidaci mimo řízení vedené soudem či pod jeho dohledem. Bez ohledu na zvolený postup se použijí stejné zásady, jaké jsou uvedeny v tomto oddíle.
133. Všechny orgány dotyčného členského státu včetně jeho soudů musí nechat nepoužity veškeré předpisy týkající se vnitrostátního insolvenčního řízení nebo vnitrostátní předpisy upravující dobrovolnou likvidaci, které tím, že nechávají podporu, která má být navrácena, k dispozici příjemci, nezajišťují okamžité a účinné provedení rozhodnutí Komise o navrácení. Komise se stejně tak domnívá, že členský stát musí napadnout jakékoli rozhodnutí přijaté jeho vnitrostátními soudy v rozporu s právem Unie¹²⁴.
134. K likvidaci společnosti příjemce podpory dochází v okamžiku, kdy je jeho činnost ukončena a jeho aktiva a podíly jsou prodány za tržních podmínek¹²⁵. Jestliže se použijí vnitrostátní pravidla, musí se prodej uskutečnit na základě otevřeného, transparentního a nediskriminačního postupu. Ocenění aktiv by měl provést

¹²¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. prosince 2012 ve věci Komise v. Španělsko („Magefesa II“), C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, body 72 a 104.

¹²² Za tímto účelem viz rozsudek Tribunálu ze dne 21. října 2014 ve věci Itálie v. Komise, T-268/13, ECLI:EU:T:2014:900, body 62–64.

¹²³ Jak je uvedeno v bodě 59, cílem řízení o navrácení podpory není maximalizovat výnosy pro členský stát, nýbrž odstranit bezodkladně narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.

¹²⁴ Za tímto účelem viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. listopadu 2011 ve věci Komise v. Itálie („opatření na podporu zaměstnanosti II“), C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740, bod 74.

¹²⁵ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 29. dubna 2004 ve věci Německo v. Komise („SMI“), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, bod 86.

nezávislý odborník. Podle zkušeností Komise jsou tyto požadavky obvykle splněny v případech konkurzního řízení pod dohledem soudu. Aby se zabránilo tomu, že odpovědnost za vrácení podpory nese nabyvatel aktiv, musí členský stát zajistit, aby nedošlo k hospodářské kontinuitě (viz oddíl 4.3.2).

4.9 Předběžné a konečné uzavření řízení o navrácení podpory

135. V minulých letech vypracovala Komise interní postup „předběžného uzavření“ řízení o navrácení podpory. Ten se použije v případech, kdy rozhodnutí o navrácení bylo členským státem předběžně provedeno, nelze však mít za to, že bylo provedeno s konečnou platností, a to kvůli: i) probíhajícímu soudnímu řízení na úrovni Unie nebo na vnitrostátní úrovni; ii) probíhajícím vnitrostátním správním řízením, která stále mohou ovlivnit splnění povinnosti navrácení; nebo iii) dosud probíhajícímu insolvenčnímu řízení, v jehož rámci byly pohledávky ze státní podpory náležitě zapsány v příslušném pořadí.
136. Podle zásady loajální spolupráce se Komise snaží dotyčným členskému státu oznámit, že řízení o navrácení podpory předběžně uzavřela.
137. Po předběžném uzavření řízení o navrácení podpory musí dotyčný členský stát Komisi průběžně informovat a nadále jí poskytovat informace a důkazy nejméně jednou ročně.
138. Komise rovněž dotyčný členský stát nadále informuje o svém hodnocení stavu řízení. Dopisem útvarů Komise členskému státu také sdělí, že řízení o navrácení podpory bylo s konečnou platností uzavřeno. V této fázi je řízení o navrácení podpory rovněž vyškrtáno ze seznamu případů státní podpory, u nichž probíhá řízení o navrácení podpory, který je zveřejněn na internetových stránkách Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž Komise¹²⁶.
139. Předběžné ani konečné uzavření řízení o navrácení podpory nebrání Komisi v tom, aby pokračovala v podrobnějším šetření nebo v případě potřeby řízení obnovila. Tak tomu bude zejména v případě, kdy se objeví nové prvky, jež mění stávající okolnosti nebo skutečnosti, které vedly k uzavření řízení.

5. SPORY PROJEDNÁVANÉ U VNITROSTÁTNÍCH SOUDŮ

140. Provádění rozhodnutí o navrácení může vést k soudním sporům projednávaným u vnitrostátních soudů. Podle zkušeností Komise obvykle řízení u správních soudů, je-li k dispozici, zaručuje rychlejší výkon inkasních příkazů než řízení u občanskoprávních soudů.
141. V souvislosti s navrácením podpory lze rozlišit dvě hlavní kategorie soudních sporů: i) žaloby podané orgánem odpovědným za navrácení za účelem vydání soudního příkazu k donucení neochotného příjemce, aby podporu vrátil, a ii) žaloby podané příjemci k napadení inkasního příkazu, včetně jednotlivých opatření k zajištění navrácení podpory.
142. Existuje riziko, že výkon rozhodnutí o navrácení bude odložen, jsou-li vnitrostátní opatření přijata k jeho provedení napadena u soudu.
143. Požádá-li příjemce podpory o předběžné opatření s ohledem na vnitrostátní opatření přijatá k provedení rozhodnutí o navrácení kvůli údajné nezákonnosti tohoto rozhodnutí, musí vnitrostátní soud posoudit, zda dotyčný případ splňuje podmínky,

¹²⁶

Viz http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/recovery.html

kteřé Soudní dvůr stanovil v rozsudečích ve věcech Zuckerfabrik¹²⁷ a Atlanta¹²⁸. Podle této judikatury může vnitrostátní soud předběžné opatření povolit pouze tehdy, jsou-li splněny tyto kumulativní podmínky¹²⁹:

- i) soud má vážné pochybnosti o platnosti aktu Unie, a není-li platnost napadeného aktu již projednávána Soudním dvorem, postoupí vnitrostátní soud sám dotyčnou věc Soudnímu dvoru¹³⁰;
 - ii) jedná se o naléhavou věc a předběžné opatření je nezbytné, aby se zabránilo vážné a nenapravitelné škodě způsobené straně, která o předběžné opatření žádá;
 - iii) vnitrostátní soud náležitě přihlíží k zájmu Unie a
 - iv) při posuzování všech těchto podmínek respektuje případná rozhodnutí Soudního dvora nebo Tribunálu týkající se zákonnosti aktu Unie nebo žádosti o předběžná opatření usilující o podobné předběžné opatření na evropské úrovni.
144. Nejsou-li podmínky uvedené v bodě 143 splněny, nemůže se dotyčný členský stát spoléhat na předběžná opatření povolená vnitrostátními soudy, aby odůvodnil neprovedení rozhodnutí¹³¹. V této souvislosti je na členském státu, aby prokázal, že jsou splněny všechny podmínky¹³².

6. DŮSLEDKY NEPROVEDENÍ ROZHODNUTÍ KOMISE O NAVRÁCENÍ PODPORY

145. Pokud dotyčný členský stát rozhodnutí o navrácení nevyhověl a nebyl schopen prokázat existenci absolutní nemožnosti, může Komise zahájit řízení o nesplnění povinnosti. Za určitých podmínek může kromě toho požádat, aby dotyčný členský stát pozastavil vyplacení nové slučitelné podpory dotčenému příjemci či příjemcům.

6.1 Řízení o nesplnění povinnosti

146. Porušení ustanovení SFEU týkajících se státní podpory ovlivňuje obchod a přímo poškozujē zájmy ostatních účastníků na dotčených trzích, kteří nemají prospěch ze stejného druhu podpory.

6.1.1 Řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU

147. Kvůli významu pravidel státní podpory pro ochranu hospodářské soutěže a účinné fungování vnitřního trhu je v čl. 108 odst. 2 SFEU stanoveno, že pokud se dotyčný členský stát nepodrobí rozhodnutí o navrácení ve stanovené lhůtě, může Komise

¹²⁷ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. února 1991 ve věci Zuckerfabrik Süderdithmarschen a Zuckerfabrik Soest v. Hauptzollamt Itzehoe a Hauptzollamt Paderborn, C-143/88 a C-92/89, ECLI:EU:C:1991:65, bod 23 a následující body.

¹²⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1995 ve věci Atlanta Fruchthandelsgesellschaft a další (I) v. Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft, C-465/93, ECLI:EU:C:1995:369, bod 51.

¹²⁹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 29. března 2012 ve věci Komise v. Itálie („hotelové podniky na Sardinii“), C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182, bod 48.

¹³⁰ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 14. července 2011 ve věci Komise v. Itálie („Tremonti bis“), C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483, bod 46.

¹³¹ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2011 ve věci Komise v. Itálie („Venice a Chioggia I“), C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634, bod 50.

¹³² Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. září 2015 ve věci Komise v. Itálie („Venice a Chioggia II“), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, bod 50.

předložit věc přímo Soudnímu dvoru. Na rozdíl od článku 258 SFEU neumožňuje ustanovení čl. 108 odst. 2 SFEU fázi před zahájením soudního řízení¹³³.

148. Za účelem předložení věci Soudnímu dvoru podle čl. 108 odst. 2 SFEU musí Komise nejprve zjistit, která povinnost uložená členskému státu v rozhodnutí o navrácení nebyla splněna. Rozhodnutí o navrácení obvykle zahrnuje dva různé druhy povinností: i) informovat Komisi o opatřeních, která byla nebo mají být přijata za účelem provedení rozhodnutí, do dvou měsíců od jeho oznámení a průběžně Komisi informovat o stavu daného případu po uplynutí lhůty pro navrácení podpory a ii) splnit povinnost týkající se navrácení státní podpory ve stanovené lhůtě.
149. Porušení některé z těchto povinností, jakož i jakýchkoli jiných povinností stanovených v rozhodnutí o navrácení může proto vést k řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Třebaže v případě, že příslušná povinnost nebyla ve lhůtě pro navrácení podpory splněna, je zjištěno protiprávní jednání, členské státy mají povinnost vymáhat navrácení protiprávní podpory i po uplynutí této lhůty.
150. Povinnost navrácení je povinnost týkající se dosažení výsledku. K odstranění narušení hospodářské soutěže způsobeného podporou musí členské státy dosáhnout skutečného vrácení celé částky, která má být navrácena¹³⁴.
151. Komise systematicky zvažuje zahájení soudního řízení, není-li navrácení podpory dosaženo, bez ohledu na důvody nenavrácení¹³⁵ a vnitrostátní správu nebo orgán, který nese interně odpovědnost za nesplnění povinnosti navrácení¹³⁶.
152. Rozhodnutí o zahájení soudního řízení je na uvážení Komise. Toto rozhodnutí je v každém jednotlivém případě přijato na základě závazku členského státu a opatření, která již byla přijata za účelem provedení rozhodnutí¹³⁷. Komise může vzít v úvahu

¹³³ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 3. července 2001 ve věci Komise v. Belgie, C-378/98, ECLI:EU:C:2001:370, bod 26.

¹³⁴ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. ledna 2018 ve věci Komise v. Řecko („United Textiles“), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, bod 34; rozsudek Soudního dvora ze dne 24. ledna 2013 ve věci Komise v. Španělsko („Magefesa“), C-529/09, ECLI:EU:C:2013:31, bod 91.

¹³⁵ Tímto není dotčena prokázaná absolutní nemožnost navrácení podpory.

¹³⁶ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 30. září 2003 ve věci Köbler, C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513, body 31–33.

¹³⁷ Od přijetí oznámení o navrácení podpory z roku 2007 rozhodl Soudní dvůr o několika věcech, které mu Komise předložila podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. ledna 2018 ve věci Komise v. Řecko („United Textiles“), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12; rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 2017 ve věci Komise v. Řecko („Larco“), C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845; rozsudek Soudního dvora ze dne 9. července 2015 ve věci Komise v. Francie („Lignes maritimes Marseille-Corse“), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458; rozsudek Soudního dvora ze dne 6. května 2015 ve věci Komise v. Německo („Deutsche Post“), C-674/13, ECLI:EU:C:2015:302; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2014 ve věci Komise v. Německo („Biria Gruppe“), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. června 2014 ve věci Komise v. Itálie („osvobození od spotřební daně“), C-547/11, ECLI:EU:C:2014:1319; rozsudek Soudního dvora ze dne 12. prosince 2013 ve věci Komise v. Itálie („zvýhodněná sazba za elektrickou energii“), C-411/12, ECLI:EU:C:2013:832; rozsudek Soudního dvora ze dne 17. října 2013 ve věci Komise v. Itálie („Alcoa“), C-344/12, ECLI:EU:C:2013:667; rozsudek Soudního dvora ze dne 17. října 2013 ve věci Komise v. Řecko („Ellinikos Xrysos“), C-263/12, ECLI:EU:C:2013:673; rozsudek Soudního dvora ze dne 10. října 2013 ve věci Komise v. Itálie („Ixfin“), C-353/12, ECLI:EU:C:2013:651; rozsudek Soudního dvora ze dne 21. března 2013 ve věci Komise v. Itálie („Sardinia Ferries“), C-613/11, ECLI:EU:C:2013:192; rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2012 ve věci Komise v. Řecko („Hellenic Shipyards I“), C-485/10, ECLI:EU:C:2012:395; rozsudek Soudního dvora ze dne 29. března 2012 ve věci Komise v. Itálie („hotelové podniky na Sardinii“), C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182; rozsudek Soudního dvora ze dne 1. března 2012 ve věci Komise v. Řecko („rezervní fond osvobozený od zdanění“), C-354/10, ECLI:EU:C:2012:109; rozsudek Soudního dvora

rovněž to, zda byla podpora navracena částečně, a pokud ano, jaký procentní podíl byl získán zpět.

6.1.2 Řízení podle čl. 260 odst. 2 SFEU

153. V čl. 260 odst. 2 SFEU je stanoveno, že má-li Komise za to, že dotyčný členský stát nepřijal opatření, která vyplývají z rozsudku podle čl. 108 odst. 2 SFEU, může předložit věc Soudnímu dvoru poté, co poskytla tomuto státu příležitost se vyjádřit.
154. Rozhodným dnem pro posouzení existence protiprávního jednání pro účely čl. 260 odst. 2 SFEU je lhůta stanovená ve výzvě vydané v souladu s čl. 260 odst. 2 prvním pododstavcem SFEU¹³⁸.
155. Postup stanovený v čl. 260 odst. 2 SFEU má členský stát, který nesplnil svou povinnost, přimět k dodržení dřívějšího rozsudku týkajícího se nesplnění povinnosti, a tím zajistit, aby bylo právo Unie skutečně uplatňováno. Tohoto cíle mají dosáhnout dvě sankce stanovené ve zmíněném ustanovení, a to paušální částka a penále.
156. O sankcích rozhoduje Soudní dvůr na základě návrhu Komise (který není pro Soudní dvůr závazný). Tento návrh sankcí v řízení podle čl. 260 odst. 2 SFEU dodržuje kritéria stanovená ve sdělení Komise¹³⁹, které je pravidelně aktualizováno. Podle uvedeného sdělení musí být při ukládání finanční sankce členskému státu zohledněna tři základní kritéria: i) závažnost protiprávního jednání; ii) doba jeho trvání a iii) nutnost zajistit, aby samotná sankce odrazovala od dalšího protiprávního jednání. Komise se domnívá, že nesplnění povinnosti navracení podpory představuje vždy vážné porušení právních předpisů¹⁴⁰.
157. Komise systematicky zvažuje předložení věci Soudnímu dvoru podle čl. 260 odst. 2 SFEU v případech, kdy dotyčný členský stát nevyhověl rozsudku podle čl. 108 odst. 2 SFEU¹⁴¹.

ze dne 13. října 2011 ve věci Komise v. Itálie („New Interline“), C-454/09, ECLI:EU:C:2011:650; rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2011 ve věci Komise v. Itálie („Venice a Chioggia I“), C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634; rozsudek Soudního dvora ze dne 14. července 2011 ve věci Komise v. Itálie („Tremonti bis“), C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483; rozsudek Soudního dvora ze dne 5. května 2011 ve věci Komise v. Itálie („výstavy“), C-305/09, ECLI:EU:C:2011:274; rozsudek Soudního dvora ze dne 14. dubna 2011 ve věci Komise v. Polsko („Technologie Buczek“), C-331/09, ECLI:EU:C:2011:250; rozsudek Soudního dvora ze dne 22. prosince 2010 ve věci Komise v. Slovensko („Frucona Košice“), C-507/08, ECLI:EU:C:2010:802; rozsudek Soudního dvora ze dne 22. prosince 2010 ve věci Komise v. Itálie („nově kótované společnosti“), C-304/09, ECLI:EU:C:2010:812; rozsudek Soudního dvora ze dne 13. listopadu 2008 ve věci Komise v. Francie („Article 44-septies CGI“), C-214/07, ECLI:EU:C:2008:619; rozsudek Soudního dvora ze dne 19. června 2008 ve věci Komise v. Německo („Kahla/Thüringen“), C-39/06, ECLI:EU:C:2008:349; rozsudek Soudního dvora ze dne 14. února 2008 ve věci Komise v. Řecko („Olympic Airways I“), C-419/06, ECLI:EU:C:2008:89; rozsudek Soudního dvora ze dne 6. prosince 2007 ve věci Komise v. Itálie („Mesures urgentes en faveur de l'emploi“), C-280/05, ECLI:EU:C:2007:753.

¹³⁸ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. září 2015 ve věci Komise v. Itálie („Venice a Chioggia II“), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, bod 35.

¹³⁹ Sdělení Komise o použití článku 228 Smlouvy o ES, SEC(2005) 1658, Úř. věst. C 126, 7.6.2007, s. 15, pozměněné a aktualizované sděleními zveřejněnými na internetových stránkách Evropské komise.

¹⁴⁰ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 13. května 2014 ve věci Komise v. Španělsko („daňová podpora v Baskicku“), C-184/11, ECLI:EU:C:2014:316, bod 69.

¹⁴¹ Od přijetí oznámení o navracení podpory z roku 2007 rozhodl Soudní dvůr o několika věcech, které mu Komise předložila podle čl. 260 odst. 2 SFEU. Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 14. listopadu 2018 ve věci Komise v. Řecko („Hellenic Shipyards II“), C-93/17, ECLI:EU:C:2018:903; rozsudek Soudního dvora ze dne 17. září 2015 ve věci Komise v. Itálie („Venice a „Chioggia II“), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611; rozsudek Soudního dvora ze dne 17. listopadu 2011 ve věci Komise v. Itálie

6.2 Rozsudek ve věci Deggendorf

158. Ve svém rozsudku ve věci Deggendorf Soudní dvůr rozhodl, že Komise může prohlásit podporu podniku za slučitelnou s vnitřním trhem pod podmínkou, že tento podnik vrátí předchozí protiprávní podporu, vzhledem ke kumulativnímu účinku dotyčných podpor¹⁴².
159. Pokud právně odlišné fyzické nebo právnické osoby tvoří hospodářskou jednotku, pro účely práva Unie v oblasti hospodářské soutěže je třeba s nimi zacházet jako s jedním podnikem. Co se týká konkrétně kontroly státní podpory, Komise musí za účelem posouzení kumulativního účinku předchozích a plánovaných nových podpor posoudit skupinu, jejíž součástí je příjemce podpory¹⁴³.

7. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

160. Toto sdělení nahrazuje oznámení o navracení podpory z roku 2007.
161. Komise může toto sdělení revidovat na základě budoucího důležitého vývoje její praxe v oblasti navracení státní podpory nebo příslušných změn platných pravidel Unie či judikatury.
162. Orgány členských států se v případě dotazů týkajících se navracení státní podpory mohou obrátit na jednotné kontaktní místo Komise: comp-recovery-state-aid@ec.europa.eu

(„opatření na podporu zaměstnanosti II“), C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740; rozsudek Soudního dvora ze dne 13. května 2014 ve věci Komise v. Španělsko („daňová podpora v Baskicku“), C-184/11, ECLI:EU:C:2014:316; rozsudek Soudního dvora ze dne 7. července 2009 ve věci Komise v. Řecko, („Olympic Airways II“), C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. prosince 2012 ve věci Komise v. Španělsko („Magefesa II“), C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781. Ve všech těchto rozsudcích s výjimkou daňové podpory v Baskicku uložil Soudní dvůr paušální částku i penále. Konkrétně v rozsudku ve věci Hellenic Shipyards uložil Soudní dvůr penále ve výši 7 294 000 EUR za každých šest měsíců prodlení při provádění nezbytných opatření k dosažení souladu s rozsudkem Soudního dvora a paušální částku ve výši 10 milionů EUR; v rozsudku ve věci Venice a Chioggia II uložil Soudní dvůr penále ve výši 12 milionů EUR za každých šest měsíců prodlení při provádění nezbytných opatření k dosažení souladu s rozsudkem Soudního dvora a paušální částku ve výši 30 milionů EUR; v rozsudku ve věci týkající se opatření na podporu zaměstnanosti II uložil Soudní dvůr penále, jehož výše byla vypočítána vynásobením základní částky ve výši 30 milionů EUR procentním podílem protiprávních podpor, které ještě nebyly vráceny, nebo toto vrácení nebylo prokázáno, na konci příslušného období, v poměru k celkové částce, která nebyla dosud vrácena k datu vyhlášení zmíněného rozsudku, za každých šest měsíců prodlení při provádění nezbytných opatření k dosažení souladu s rozsudkem Soudního dvora podle článku 108 SFEU (bod 68) a paušální částku ve výši 30 milionů EUR (bod 97); v rozsudku ve věci týkající se daňové podpory v Baskicku uložil Soudní dvůr paušální částku ve výši 30 milionů EUR (bod 84); v rozsudku ve věci Olympic Airways II uložil Soudní dvůr penále ve výši 16 000 EUR za každý den prodlení při přijímání nezbytných opatření k dosažení souladu s rozsudkem Soudního dvora (bod 127) a paušální částku ve výši 2 milionů EUR (bod 150); v rozsudku ve věci Magefesa II uložil Soudní dvůr penále ve výši 50 000 EUR za každý den prodlení při přijímání nezbytných opatření k dosažení souladu s rozsudkem Soudního dvora (bod 136) a paušální částku ve výši 20 milionů EUR (bod 148).

¹⁴² Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 15. května 1997 ve věci TWD v. Komise, C-355/95 P, ECLI:EU:C:1997:241, body 25 a 26.

¹⁴³ Viz rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 8. září 2009 ve věci AceaElectrabel v. Komise, T-303/05, ECLI:EU:T:2009:312, bod 163, potvrzený rozsudkem Soudního dvora ze dne 16. prosince 2010 ve věci AceaElectrabel v. Komise, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787.